

SAKARYA TİCARET BORSASI

SAKARYA COMMODITY EXCHANGE

ISSN : 2458 - 8946 YIL : 2021 SAYI : 69

AR-GE ile *Fındığın Verimi* *Artırılacak*

İÇİNDEKİLER

4

Başkandan Adem Sarı

“Tarımda Vizyoner Projeler Hayata Geçirilmeli”

5

Başkandan Avni Uçar

“Sağlıklı Yarınlar için Şimdi Güvenli Gıda”

6

STB Vali Kaldırımı Ağırladı

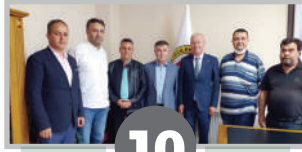
Çalışmalar ve projeler hakkında fikir alışverişini yaptı.

7

STB'den Netgaste'ye Ziyaret

Sarı, “Tarım Akademisi Projesi” ile ilgili görüş ve düşüncelerini paylaştı.

10

Fındık'ta Hedef 500 Kilogram

Fındıkta dönüm başına 500 kilogram verim alınması hedefleniyor.

11

Lisanslı Depolama Alanı İnşaatı Devam Ediyor

“İnşa edilecek olan depo, bölge tarımı için önemli bir yatırım ve kazanç kapısı olacak”

13

Ar-Ge ile Fındığın Verimi Artırılacak

Dönüm başına 150 olan rekoltenin 600 kilograma kadar çıkması hedefleniyor

16

4.Dönem Stratejik Plan Çalışmaları Başladı

STB, 4. Dönem Stratejik Planı kapsamında dört yıllık hedeflerini belirliyor.

18

Müsilaj: Eksisi ve Artılarıyla

Fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerine pozitif etkisi vardır.

24

SUBÜ Ziraat Fakültesi ve Sakarya Tarımı

Üniversitemizin temel stratejisi “Uygulama Becerisi Yüksek Mühendisler” yetiştirmek

29

TURIB Toplantısı yapıldı

“Artık buğdayın fiyatı için Şikago'ya, Londra'ya değil TÜRİB endeksinde bakacağız.”

Sahibi

Sakarya Ticaret Borsası adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Adem SARI
sakarya@stb.org.tr

Sorumlu Müdür

Sakarya Ticaret Borsası

Genel Sekreteri

Yasemin ARIKAN

Yayın Kurulu

Adem SARI
Yönetim Kurulu Başkanı
Serkan KAYINOVA
Yönetim Kurulu Üyesi

Yayına Hazırlayan

Zümran CEBECİ
Basın Yayın / Kalite Akreditasyon Şefi

Basım Yeri ve

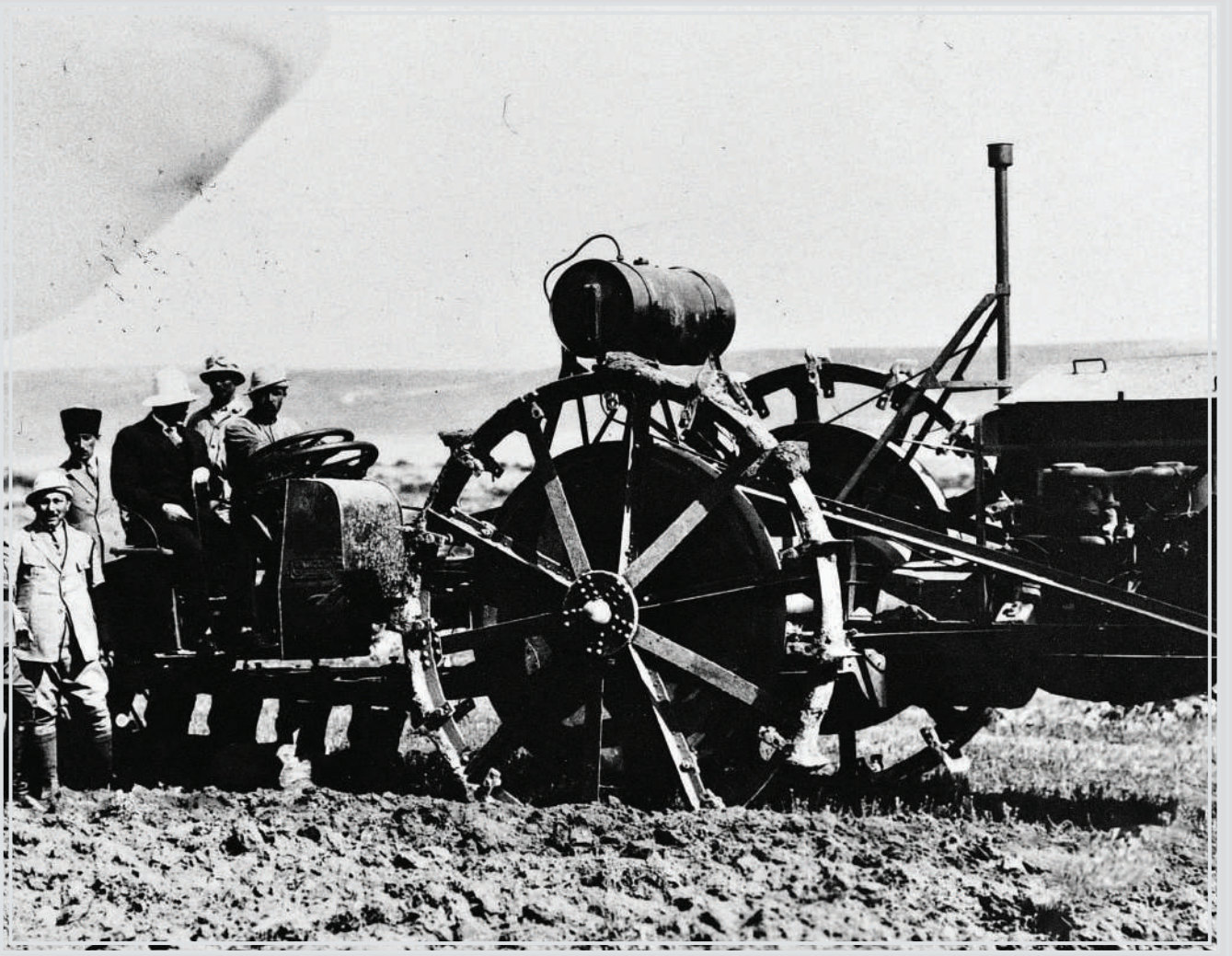
Grafik Tasarım
AJANS GÜVEN

Yayın Türü

Sürelî
4 ayda bir yayınlanır

Yazışma Adresi
Sakarya Ticaret Borsası
Tekeler Mevkii 54200 Adapazarı / SAKARYA
Tel: 0264 278 42 30 - 5 hat / Fax: 0264 278 42 32
web: www.stb.org.tr / e-mail: sakarya@stb.org.tr
basin@stb.org.tr

STB Dergisi'nde yer alan yazılar, aksi belirtilmedikçe STB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlara aittir. Reklamlar, reklam veren şirketin sorumluluğundadır. Dergimizdeki yazılar kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Efendiler!

Milletimiz çok büyük elemeler, mağlûbiyetler, facialar görmüştür. Bütün olanlardan sonra yine bu topraklarda bulunuyorsa bunun temel sebebi şundandır:

"Çünkü Türk çiftçisi bir eliyle kılıcını kullanırken, diğer elindeki sapanla topraktan ayrılmadı. Eğer milletimizin büyük ekseriyeti çiftçi olmasaydı biz bugün dünya yüzünde bulunmayacaktır."

K. Atatürk

STB Yönetim Kurulu Başkanı
Adem SARI

“ Tarımda Vizyoner Projeler Hayata Geçirilmeli ”

Değerli Okurlarımız,

Günümüzde köyden kente artan göç, kentleşme ve küreselleşen dünyada iş kollarının değişmesi tarım sektörünü kötü etkilemiştir. Dünya nüfusunun artmasına paralel olarak gıda talebindeki artışı karşılayabilecek tek sektörün tarım sektörü olmasına rağmen tarım sektörünün ekonomilerdeki payı ve tarım arazilerinin oranı her geçen gün azalmaktadır. Bu nedenle sadece üretimin artırılması yetmemekte, aynı zamanda gelecek kuşaklar için toprağın korunması da gerekmektedir.

Kalkınmanın ve gelişmenin kaynağı olan tarım arazilerimizin imara açılması; enerji, sanayi ve turizm gibi sektörlerle tahsis edilmesi, miras yoluyla bölünmesi ve arazilerin kar getirecek tarım arazisi niteliğini kaybetmesi, köyden kente göç edilmesi sonucu arazilerin boş kalması, yayılan kentleşme ile kentlerin büyümesi ile topraklarımız yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirmektedir.

Sakarya özelinde de bu durum farklı değildir. Son 20 yılda Sakarya’da Geyve ilçesi büyüklüğünde tarım arazisi, bu vasfını yitirmiştir. Ne acıdır ki “Sakarya’mızı büyütelim.” derken topraklarımızı heba ettiğimizin farkında değiliz. Geleceğimizi teminat altına alabilmek için yarınları düşünmeliyiz. Gıda güvencemiz sürsün istiyorsak tarım alanlarımızı gözümüz gibi korumalı, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu’nun öngördüğü şekilde tarım arazilerinin ıslahı, bakımı, korunması ve geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almalıyız. Bu tedbirlerin yanında bu alanların tahribini, kalite ve verimliliğinin düşürülmesini ve amacı dışında kullanılmasını önleyecek adli, idari ve hukuki tedbirleri almalıyız.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin sahip oldukları kaynaklardan ziyade doğru hazırlanan ve iyi uygulanan ekonomi politikalarından etkilendiği gerçeği, tarım politikalarının önemine işaret etmektedir. Bütün tarımsal ve kırsal zorlukların giderilmesindeki başarı, altyapıdaki yetersizlik ve aksaklıkların giderilmesine yani kırsal alanın yaşama ve iş yapma açısından daha cazip hale getirilmesine bağlıdır. Dünyada gittikçe öne çıkan kırsal kalkınma politikalarıyla sadece tarımla iştigal edenler için değil, aynı zamanda gelişmiş ülkelerde bile yüzde 30'lara ulaşan kırsal nüfusun iş ve yaşam şartlarını iyileştirerek hem tarıma genç nüfusu çekmek hem de şehirlerde yoğunlaşan nüfus baskısını azaltmak amaçlanmaktadır.

Türkiye’de de bu yönde mesafeler alınmasına rağmen söz konusu politikalar cılız kalmaktadır. Kırsal alanların iş ve yaşam şartları kentle yarışır düzeye getirilememektedir. Afet İn’an’ın kitaplarından öğrendiğimiz, Atatürk’ün yaşamını yitirmeden önce üzerinde çalıştığı ve toplumun kökten kalkınması için bizlere ışık tutmayı amaçladığı “İdeal Cumhuriyet Köyü Projesi” gibi projelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bugün Danimarka’nın Brøndby şehri bu vizyoner projeyi hayata geçirerek dünya çapında örnek gösterilen bir proje haline geldi. Ülke olarak kendi kendimize yetmek istiyorsak tarımın bilinçli bir yaşam anlayışı haline dönüşmesi sağlanmalıdır. Bu tutum ve anlayış biçimi ekonomik, toplumsal, teknolojik, finansal ve hukuksal boyutları içeren bir sürecin hayata geçirilmesini gerektirmektedir. Bu duygu ve düşüncelerle bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

Sağlıkla kalın.

STB Meclis Başkanı
Avni UÇAR

Sağlıklı Yarınlar İçin Şimdi Güvenli Gıda

Değerli Okurlarımız,

BM Genel Kurulu'nun 2018'de aldığı bir kararla 2019'dan beri her yıl 7 Haziran günü, Dünya Gıda Güvenliği Günü olarak kutlanmaktadır. Günün amacı, güvenli gıdaya erişimin temel bir insan hakkı olduğu gerçeğinden hareketle gıda kaynaklı hastalık riskini azaltma ve güvenli gıda sağlama çabalarını güçlendirmektir.

Gıda üretimi insanlık tarihi boyunca her zaman stratejik bir öneme sahip olmuştur. İnsan nüfusundaki hızlı artışa rağmen tarım alanlarındaki azalma, küresel ısınma, temiz suya artan talep, çevre kirliliği ve zoonoz hastalıklar gelecekte gıdanın hiç olmadığı kadar önemli olacağına işaret etmektedir.

Bu yılın teması olan "Sağlıklı bir yarın için bugünden güvenli gıda", güvenli gıda üretimi ve tüketiminin insanlar ve ekonomi için acil ve uzun vadeli faydaları olduğunu vurgulamaktadır. Belirlenen tema yarınlara hazırlıklı olmayı ön görmektedir. Yeterli miktarda güvenli gıdaya erişim, yaşamı sürdürmenin ve sağlıklı geliştirmenin anahtarıdır ancak gıda enflasyonunun kontrol edilemeyen bir şekilde yükseldiği ülkemizde ekonomik kaygılar, gıda güvenliği ve güvencesinin sağlanmasına ve sürdürülebilir olmasına büyük engel teşkil etmektedir. Gıda enflasyonunun yüksek olması, gıda harcamaları toplam harcamasının büyük bir bölümünü oluşturan dar gelirli kesimi çok daha fazla etkilemektedir.

Gıda kaynaklı hastalık vakası ile güvenli olmayan gıda, insan sağlığı ve ekonomiler için bir tehdittir ve orantısız bir şekilde savunmasız insanları etkilemektedir. Araştırmalara göre 2019 yılı itibarıyla dünyada yaklaşık 690 milyon insanın yeterli gıdaya erişeme-

diğini bilinmektedir. Covid-19 pandemisinde yaşanan ekonomik daralma nedeniyle 2020 ve 2021 yıllarında bu rakamın daha da arttığı tahmin edilmektedir. Koronavirüs (Covid-19) pandemisi insanların sağlıklı yaşayabilmesi için yeterli, dengeli ve güvenli gıda ile temiz suya hakça erişimin hayati önem taşıdığını göstermiştir. Bu nedenle, gıda güvenliğinin gündemden hiç düşmemesi gereken bir konu olduğunun düşünmekteyim.

Yaşadığımız pandemi süreci, ülkelerin mevcut tarım-gıda sisteminin yetersizliklerini görmelerine vesile olmuş; tarım-gıda sistemlerinin kalıcı çözümler ile geliştirip güçlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. Oysa tarım açısından zengin kaynaklara sahip olan ülkemiz, seksen üç milyon insanı rahatlıkla besleyecek toprak büyüklüğü ve verimliliğine sahiptir. Ülkemizde geline bu noktada, bir an önce dışa bağımlı olmayan, sürdürülebilir tarım ve gıda üretimi ile gıda egemenliği politikalarını hayata geçirmemiz gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki yaşamak nasıl bir insan hakkı ise sağlıklı, güvenli ve yeterli gıdaya uygun fiyatlarla ve sürdürülebilir bir biçimde ulaşabilmek her insan hakkıdır; bunu sağlamak kamunun en önemli görevlerinden biridir. Tükettiğimiz gıdanın yeterli ve sağlıklı olmasını sağlamak için çiftlikten sofraya kadar bütün süreçlerde tüm paydaşların rolü ve sorumluluğu son derece önemlidir.

Son söz olarak açlığın, yokluğun ve yoksulluğun son bulduğu; hakça eşit ve adil bir paylaşımın olduğu bir ülke ve dünya özlemiyle bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

Sağlıkla kalın.

Sakarya Ticaret Borsası, Vali Kaldırım'ı Ağırladı

Pandemi yasaklarının kalkmasıyla şehirdeki hareketlilik de arttı. Uzun bir süredir ziyaretlerini erteleyen Sakarya Valisi Çetin Oktay Kaldırım, Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı ile iş dünyası ziyaretlerine yeniden başladı. Sohbet havasında geçen görüşmede il genelinde yürütülen çalışmalar ve projeler hakkında fikir alışverişi yapıldı. Başkan Sarı, borsanın önümüzdeki dönem yatırımları hakkında Vali Kaldırım'a önemli bilgiler aktardı.

STB Burdur Fuarında

Sakarya Ticaret Borsası (STB) Yönetim Kurulu Üyesi Vedat Aslan, Meclis Üyesi Nuri Köseoğlu, Yunus Kopsalı ve 7 Meslek Komitesi Üyeleri Burdur Teke Yöresi 6. Canlı Hayvan, Hayvancılık, Tarım Teknolojileri ve Yem Fuarı'na katılım sağladı. Gerçekleşen fuar ziyaretinde Sakarya Ticaret Borsası Meslek Komite Üyeleri sektörle ilgili son gelişmeleri yerinde inceleme imkanı buldu.

Sakarya Ticaret Borsasından Netgaste'ye Ziyaret

Sakarya Ticaret Borsası (STB) Başkanı Adem Sarı, NetGaste'ye ziyarette bulundu. Genel Yayın Müdürü Necdet Başoğlu tarafından ağırılanan Başkan Sarı, Sakarya için büyük önem taşıyan "Tarım Akademisi Projesi" ile ilgili görüş ve düşüncelerini paylaştı.

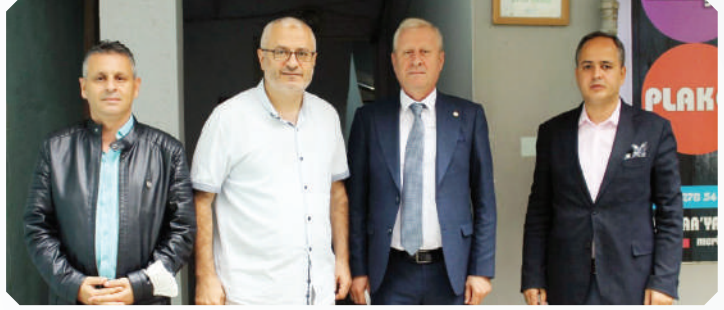
İdeallerimiz Büyük

NetGaste'ye ziyarette bulunan Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, Yönetim Kurulu Üyesi Serkan Kayınova ve Özel Kalem Müdürü Semih Kınalı; Genel Müdür Necdet Başoğlu'na STB'nin çalışmaları ile ilgili bilgiler vererek en iddialı projeleri arasında yer alan Tarım Akademisi Projesi hakkında detayları aktardılar.

İdeallerinin büyük olduğunu dile getiren Başkan Sarı "Tarım Akademisi, Sakarya'nın parlayan yıldızı olacak." dedi.

Erenler'de Planlanıyor

Projenin, Sakarya'nın Erenler ilçesinde planlandığını dile getiren STB Başkanı Adem Sarı "Tarım Akademisi Projesi kapsamında kurulacak tesisler, Erenler ilçesinde yer alan 80.000,00 m²'lik alanda inşa edilecek. Proje kapsamında kurulması planlanan Tarım Akademisi, tarım sektöründe faaliyet gösterecek." dedi.

Dünya Fındık Haftası Trabzon'da Kutlandı

Doğu Karadeniz'in önemli tarımsal ürünlerinden fındığın hasat zamanı olan ağustosun ikinci haftası, 'Dünya Fındık Haftası' ilan edildi. Trabzon Ticaret Borsası'nın girişimiyle geleneksel hale getirilmesi hedeflenen etkinliklerin ilki, Trabzon'da düzenlenip, kutlanmaya başlandı.

Trabzon Ticaret Borsası'nın girişimleriyle 9-15 Ağustos'ta yapılan 'Dünya Fındık Haftası' etkinliklerine Sakarya Ticaret Borsasını temsilen Meclis Başkanı Avni Uçar ve Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı katıldı. Fındık hasat şenliğiyle başlayan etkinliklerle 'Dünya Fındık Haftası'nın geleneksel hale getirilmesi amaçlanırken, hafta boyu düzenlenen çalıştay ve programlarla fındığın önemi kamuoyuna anlatıldı. Şenlikler; kentteki örnek fındık bahçesi ziyareti, fındık tarımına yönelik söyleşi ve çeşitli ödül törenleriyle son buldu.

Trabzon Ticaret Borsası tarafından organize edilen ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda fındığa emek verenler ve değer katanlara 6 ayrı kategoride yöresel gümüş telkareden fındık çotanağı şekliyle imal edilen plakette takdim edildi. Fındığa Değer Kazandıranlar kategorisinde Fındığın veriminin artırılması yönünde yürüttüğü projeler nedeniyle Sakarya Ticaret Borsası'nda plakete layık görüldü.

STB'de Gözetim Tetkiki Gerçekleştirildi

TSE ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Gözetim Tetkiki, Sakarya Ticaret Borsası (STB) yönetim kurulu toplantı salonunda gerçekleştirildi. Toplantıya Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, Genel Sekreter Yasemin Arıkan, Kalite Yönetim Temsilcisi Zümran Cebeci ve birim sorumluları katılım sağladı.

TSE Başdenetçisi Yılmaz Öztürk tarafından gerçekleştirilen ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Gözetim Tetkiki

sonrasında STB Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, kalitenin insan ve müşteri odaklı bir yaklaşımın ve sürekli gelişimin temeli olduğunu belirterek "Sürekli iyileştirme, kurumların yaşam döngüsünü sürdürülebilirliği için artık bir zorunluluk haline gelmiştir. Borsamızda kaynakların daha verimli kullanılması ve hizmetlerde verimliliğin artması için tüm yöneticilerimiz ve çalışanlarımız bu doğrultuda hareket etmektedir." ifadelerini kullandı.

Adem Sarı'dan Güven Hasbaş'a Ziyaret

Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı, Haberlisin.com ile Adapazarı Akşam Haberleri gazetesinin tek çatı altında toplanması nedeniyle Genel Yayın Müdürü Güven Hasbaş'a hayırlı olsun ziyaretinde bulundu.

Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı, güç birliğinin önemine vurgu yaparak "Şehrin her yanında ekip arkadaşlarınızın olması güzel. Sakarya'nın gözü kulağı olacağınıza inanıyoruz. Haberlisin.com ve şehrin ilk günlük basılı gazetesinin aynı çatı altında toplanmasını, haberlerin objektiflik süzgecinden geçirilerek okurlara aktarılmasını önemsiyorum. Güç birliğiniz şehrimiz için

hayırlı olsun." dedi.

Haberlisin.com ve Adapazarı Akşam Haberleri gazetesinin aynı çatı altında daha etkin bir şekilde yoluna devam edeceğini aktaran Genel Yayın Müdürü Güven Hasbaş "Genç ve şehre dair hayalleri olan arkadaşlarımla yol yürüyorum. Yeniliklerle yayın hayatımıza devam edeceğiz. Ziyaretiniz bize güç verdi." diyerek teşekkür etti.

STB, Tekirdağ Ticaret Borsasını Ziyaret Etti

Sakarya Ticaret Borsası (STB) Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, Yönetim Kurulu Üyesi Serdar Koç, ve Meslek Komitesi Üyelerinden oluşan heyet Tekirdağ Ticaret Borsasını ziyaret etti.

Çorlu'da düzenlenen 14. Çorlu TARIMTECH Trakya Avrupa Hayvancılık Sanayi ve Gıda Fuarına katılan heyet bir dizi ziyaretlerde bulundu. Sakarya Ticaret Borsası heyeti, Tekirdağ Ticaret Borsasını ziyaret ederek Yönetim Kurulu Başkanı Osman Sarı ile bir araya geldi.

Tekirdağ Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve Meclis üyelerinin de hazır bulunduğu ziyarette, sektördeki gelişmeler, kurumların projeleri ve karşılıklı ortak çalışmalara ilişkin konular görüşüldü. Ziyaret sonrası heyet ülkemizin ilk transport konteyner limanı (HUBPORT) olan ve yıllık 2,5 milyon TEU'ya varacak kapasitesi ile dünya ölçeğinde bir liman olan Asyaport Limanında bir takım incelemelerde bulundu. Asyaport Liman A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Soyuer'in nazik ev sahipliğinde liman gezilerek bilgiler alındı. Ziyaret esnasında, heyetler arası plaket takdim edildi.

Ziyaret sonrası Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı TBMM Başkanı Prof.Dr. Mustafa Şentop'un katılımıyla gerçekleştirilen Trakya Oda/Borsa Başkanları İstişare Toplantısına katılım sağladı. Başkan Sarı ilimiz ve bölgemiz ekonomisinin içinde bulunduğu durum, iş dünyasının ekonomi yönetiminden beklentileri, yaşanan sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerilerini TBMM Başkanı Prof.Dr. Mustafa Şentop'a sundu.

Fındıkta Hedef 500 Kilogram

Sakarya Gazeteciler Cemiyetini ziyaret eden Sakarya Ticaret Borsası (STB) Başkanı Adem Sarı, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ile ortak yürüttükleri “Fındıkta Verimin Arttırılması Projesi” hakkında bilgi verdi ve fındıkta dönüm başına 500 kilogram verim alınmasının hedeflendiğini söyledi.

Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı; Yönetim Kurulu Üyesi Serkan Kayınova ve Özel Kalem Müdürü Semih Kınalı ile birlikte Sakarya Gazeteciler Cemiyetini ziyaret ederek kongrede güven tazeleyen Sezai Matur ve yönetim kurulu üyelerini tebrik etti. Ziyarette konuşan STB Başkanı Sarı, basını çok önemsediklerini belirterek “Bizim en büyük yol göstericimiz basın. Medya, eksiklerimizi görmemizde bize önemli katkı sağlıyor.” dedi.

Projeler Hakkında Bilgi Verdi

Borsanın yürüttüğü projeler hakkında bilgi veren Sarı “Türkiye, dünyanın en büyük ayva üreticisi ama en fazla ayva ihraç eden ülke Hollanda. Biz ayva ve kabağın Avrupa’da da tescilini almak için çalışma yapıyoruz” dedi.

İklim En Uygun Fide

Akyazı, Hendek, Kocaali ve Karasu’nun Sakarya’daki fındığın %75’ini üret-

tiğine değinen Başkan Sarı “Biz altı ve on iki yıllık fındıklardan numune alacağız. Bu numuneleri doku kültürü laboratuvarında inceleyip Sakarya’nın iklimine en uygun fındık fidesini üreteceğiz. Projeyi tasarlayan akademisyenler dönüm başına 500 kilogram fındık alınabileceğini ifade etti. Bu da gerçek anlamda bizi çok heyecanlandırıyor. Projeye büyük katkı sağlıyoruz.” diye konuştu.

Sakarya Bir Tarım Kenti

Sakarya Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sezai Matur da ilimizde tarım alanlarının korunması gerektiğine dikkat çekerek “Maalesef son yıllarda tarım arazileri hızlı bir şekilde imara açılıyor. Sakarya bir tarım kenti olmasına rağmen verimli araziler üzerine sanayi kurmaya devam ediyoruz. Sakarya’yı İstanbul’un sanayi çöplüğü haline getirmek istiyorlar. Buna kesinlikle dur denilmesi gerekiyor.” dedi.

Lisanslı Depo İnşaatı Son Hızla Devam Ediyor

Sakarya Ticaret Borsasının (STB) girişimleriyle Erenler İlçesinde yapımı devam eden “tarımsal amaçlı lisanslı depolama alanı”nı STB Başkanı Adem Sarı ile ziyaret eden Erenler Belediye Başkanı Fevzi Kılıç “İnşa edilecek olan depo, bölge tarımı için önemli bir yatırım ve kazanç kapısı olacak” dedi.

Kazanç Kapısı Olacak

Yapılan ziyarette bir açıklama yapan Başkan Kılıç “Sakarya Ticaret Borsasının girişimleriyle Erenler ilçemizde 82 dönümlük araziye 25 bin 800 ton kapasiteli şekilde inşa edilecek olan depo, bölge tarımı için önemli bir yatırım ve kazanç kapısı olacak. Emegi geçenlere teşekkür ediyorum.” dedi.

Şehir Ekonomisine Katkı

Şehirde tarımın gelişimi için lisanslı depolara ihtiyaç olduğunu belirten ve depoyu ekim ayında faaliyete geçireceklerini söyleyen STB Başkanı Sarı “Hem şehir ekonomisine katkıda bulunacağız hem de istihdam sağlayacağız. Çiftçimiz, tüccarımız faydalanacak. Şimdiye kadar vermiş oldukları desteklerden dolayı Erenler Belediye Başkanımız Fevzi Kılıç’a teşekkür ediyorum.” dedi.

Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Fuarı için Hazırlıklar Başladı

8-11 Eylül tarihleri arasında Sakarya'da gerçekleştirilecek "Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Fuarı Koordinasyon Toplantısı AKOM'da yapıldı. Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem Yüce'nin başkallığında gerçekleştirilen buluşmada Orman Bölge Müdürü Ziya Polat, SA Rektörü Prof. Dr. Fatih Savaşan, SUBÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Sarıbyık, Sapanca Belediye Başkanı zcan zen, Arifiye Belediye Başkanı İsmail Karakullukçu, Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı, SATSO Genel Sekreteri Tevfik ztrk, Festival Koordinatörü Remzi Adıyaman, paydaş kurum ve sektör temsilcileri yer aldı.

Fuar için hazırlıklara başladıklarını ifade eden Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem Yüce, bu yıl 4. kez ev sahipliği yapılacak olan Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Fuarı'nın Şehir ekonomisine çok büyük katkılar sunacağını dile getirdi. Yüce "Sapanca-Kırkpınar'daki alanın fidan ve ss bitkiciliğinde akla gelen ilk yer olması için tüm dinamiklerimizle hareket edecek, üreticilerimiz ve sektör temsilcilerimizle yurt içi ve yurt dışına Őehirimizden fidan ihraç edecek, Şehir ve ülke ekonomisine bu alandan katkılar sunmaya devam edeceğiz." dedi.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı "iek ve ss bitkileri üretimi, evre konusunda çok önemli bir sektördür. Dünya üzerinde önemli bir yere sahip olan ss bitkiciliğinde rekabet artmaktadır. Üretim ve fidancılık sektöründe ülkemiz coğrafı konumu ve verimli iş gücü ile çok iyi bir noktada yer alıyor. Festivaller ve fuarlar konusunda Sakarya'nın ileriki yıllarda marka bir Şehir olacağına canığnlden inanıyorum. Gerek yöneticilerimizin vizyoner düşünceleri gerekse ilimizin bereketli toprakları buna vesile olacaktır. Bu sektörün önemli bir paydaşı olarak Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Fuarı'nın Şehir ve ülke ekonomisine büyük katkısı olacağını düşünüyorum." ifadelerini kullandı.

Ar-Ge Çalışmasıyla Fındığın Verimi Artırılacak

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (SUBÜ) ile Sakarya Ticaret Borsası (STB) arasında imzalanan tarımsal AR-GE çalışmalarını kapsayan iş birliği anlaşması kapsamında, kentteki verimli fındık bahçelerinden numuneler toplanarak "SUBÜ Doku Kültürü Laboratuvarı"nda incelenecek.

Arazilere uygun türlerin tespit edileceği araştırmalar sonucunda Sakarya'ya özel yeni fındık türü oluşturularak fideleri yetiştirilecek. Tarımsal AR-GE faaliyetlerinin ardından dönüm başına 150 olan rekoltenin 600 kilogra- ma kadar çıkması hedefleniyor.

SUBÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Sarıbiyık, sektörle olacak çalışmaları iş birliğiyle yapmayı önemseyen bir üniversite olduklarını belirterek "Bu çalışmalarla akademik gücü, gerçek uygulamanın içine aktarmış olacağız. Özellikle fındık alanındaki fidanların üretiminden, bahçelerin gençleştirilmesinden ürünün ortaya çıkışına ve daha sonra pazarlamaya kadarki kısımlarda ortak birtakım çalışmalar gerçekleştireceğiz." şeklinde konuştu.

"Dünyada Devrim Niteliğinde Bir Çalışma Olacak."

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Ticaret Borsaları Konseyi Başkan Yardımcısı da olan STB Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, sektörün en önemli sorununun verimlilik ve kalitenin artırılması olduğunu kaydetti.

Sakarya'nın Ordu'dan sonra fındık üretiminde ikinci sırada yer aldığına işaret eden Sarı, Karadeniz'de özellikle fındık bahçelerinin yaşlanması dolayısıyla verimliliğin düş- tüğüne dikkati çekti.

Karadeniz'de dönüm başına 80-90 kilogramlık üretimin söz konusu olduğuna değinen Sarı, Sakarya'daki fındık arazilerinin buraya oranla daha az parçalı olduğunu dolayısıyla 10 yıl içinde Türkiye'de üretim bazında birinci sıraya yükselmesini beklediklerini söyledi.

Sakarya'daki fındık bahçelerinin daha genç olduğunu vurgulayan Sarı, şöyle devam etti:

"Özellikle Avrupa ülkeleri, fındık tüketen ülkeler, yağ oranının biraz daha düşük ve raf ömrünün daha uzun olması nedeniyle Batı Karadeniz fındığını daha çok tercih ediyor. Biz de bu konuda bir çalışma yaptık ve sona geldik. Burada amacımız verimi arttırmak. Sakarya'da fındık üre-

timinin yüzde 77'sini karşılayan dört ilçemiz var: Akyazı, Hendek, Kocaali ve Karasu. Buradaki verimli bahçelerden numuneler alacağız. Bunları Doku Kültürü Laboratuvarı'nda tah- lil yaptıracağız. 'İklim, arazi yapıları- na göre en az alanda en fazla fındığı nasıl üretebiliriz?' diye üniversitedeki hocalarımızla çalışma yapacağız.

Sakarya'da dönüm başına or- talama fındık üretimi şu anda 150 ki-

logram. Bu çalışmayı bitirdikten sonra üretimin en az 500 kilogram olmak kaydıyla 600 kilogra- ma kadar çıkacağını düşünüyoruz. Bu da fındık üretimi ve kalitesi açısından dünyada devrim niteliğinde çalışma olacak."

Sarı; protokol kapsamında STB'nin yanındaki 8 dö- nümlük araziye tahsis ettiklerini, sürecin burada üniversite ve borsa iş birliğiyle yürütüleceğini belirterek "En kısa za- manda verimi ve kaliteyi artıracacağız. Aynı zamanda fındık denince akla Karadeniz geliyor, biz burada yeni bir tür üreteceğiz. Sakarya'da artık markalaşmış bir fındık türü ortaya çıkacak. Buralardan fideler üreteceğiz. Bu fideler- le önce kendi ülkemize katma değer sağlayacağız, belki dünyaya da pazarlayacağız." diye konuştu.

"Üretici Memnun Kalacak."

SUBÜ Ziraat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Taki Demir, fa- kültenin kuruluş aşamasında da sektörle birlikte hareket ettiklerinin altını çizerek "Fakültemiz kurulduktan sonra özellikle fındıkta verimliliğin artması, üreticiye katkı yapı- labilmesi adına bizler de bilimsel çalışmalarla bu desteği vereceğiz." dedi.

STB Meclis Başkanı Avni Uçar ise dönüm başına veri- min 600 kilogramlara çıkmasının herkesi memnun edece- ğini dile getirerek "Üreticinin menfaatine olan bir durum. Bütün Sakarya, Türkiye kazanacak çünkü yapılacak olan fidan, özel bir ürün olacak. Verimi daha yüksek; dona, ku- raklığa, soğuğa dayanıklılığı daha iyi olacak. Üretici mem- nun kalacak." diye konuştu.

Sakarya'nın Yıldızları

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya Ticaret Borsası, Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası ile Akyazı Ticaret Borsasının müştereken düzenlediği "Sakarya'nın Yıldızları Ödül Töreni" SATSO Hizmet Kampüsü bahçesinde gerçekleştirildi.

Ödüllerin sahiplerini bulduğu özel programda ihracat, kurumlar vergisi, gelir vergisi, İSO ilk 500 büyük ve İSO ikinci 500 büyük firma sıralamasında ilk defa sıralamaya giren ilimiz firmalarına; en fazla tescil yapan borsa üyeleri, en çok kadın istihdamı sağlayan firma olmak üzere toplam 7 kategoride 40 ödül takdim edildi.

SATSO Yönetim Kurulu Başkanı A. Akgün Altuğ ve Meclis Başkanı Talip Kuriş ev sahipliğinde; Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Zafer Şinasi Bayraktar ile Akyazı Ticaret Borsası Yönetim Kurulu

Başkanı Ali Şener Bayraktar'ın ortaklığıyla gerçekleştirilen ödül törenine Sakarya Valisi Çetin Oktay Kaldırım, Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz, Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem Yüce, Ak Parti Sakarya İl Başkanı Yunus Tever, SUBÜ Rektörü Mehmet Sarıbiyık, ilçe belediye başkanları, siyasi partilerin il başkanları, sivil toplum kuruluşu başkanları, daire müdürleri, SATSO Yönetim Kurulu Üyeleri ve Meclis Üyeleri, SATSO Komisyon ve Kurul Başkanları, ödül takdim edilen firma temsilcileri ile çok sayıda basın mensubu iştirak etti.

Ödül töreninde Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı "Sakarya'mız, Türk ekonomisinin gelişmesi ve ivme kazanmasında etkin ve yönlendirici bir gücü temsil etmektedir. Geçmişte koşulların olumsuzluğuna ve yapılanların birçok eksikliğine rağmen ülkemiz kalkınma yolunda büyük adımlar attı. Değerli iş insanlarımızın çoğu da bu umudu diri tutmaktadır. İş dünyamız büyük çabalarla üretmeyi, istihdam sağlamayı, vergisini ödeyerek ülkemize ve şehrimize destek olmayı sürdürüyorlar. Elbette bütün bu çabalar herhangi bir ödülден daha fazlasını gerektirir. Tam da bu ve-

sileyle hem siz değerli iş insanlarına hem de firmalarınızda sizlerle birlikte alın teri dökən çalışanlarınıza ülkemiz ve bölgemiz adına yarattığınız katma değer ve üretken gelecek için saygılarımı sunmak isterim. Ekonomimizin büyümesinde sorumluluk üstlenen, milletimizin hayat standardının yükselmesine ciddi katkılarda bulunan herkese şahsım ve ülkem adına şükranlarımı sunuyorum." dedi.

Borsamızın üyelerine ödülleri Sakarya Ticaret Borsası Meclis Başkanı Avni Uçar ve Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı takdim etti.

2020 Yılı İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer alan firmalar:

- Şenpiliç Gıda Sanayi AŞ
- Balsu Gıda Sanayi Ticaret AŞ

2020 Yılı İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer alan firmalar:

- Özgüllü Süt Mamulleri San.ve Tic. Ltd. Şti.
- Güneşoğlu Süt Gıda San.ve Tic. AŞ
- Sarılar Dış Ticaret Ltd. Şti.

2020 Yılında Sakarya Ticaret Borsasında en fazla tescil yaptıran firmalar:

- Namet Gıda San. Tic. AŞ Sakarya Şubesi
- Hasbil Tarım Ürünleri İhr. İth. Paz. San. Ltd. Şti.
- Özgenç Tarım Ürünleri İhr. İth. Paz. San. Ltd. Şti.

Sakarya Ticaret Borsası 4. Dönem Stratejik Plan Çalışmalarına Başladı

Sakarya Ticaret Borsası, 4. Dönem Stratejik Planı kapsamında dört yıllık hedeflerini belirliyor.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, konu ile ilgili şu açıklamalarda bulundu: "21. yüzyılda geleneksel yöntemlerin kurumları ileriye taşıyamadığı yadsınmaz bir gerçektir. Stratejik yönetim; orta ve uzun vadede yapılacak işlerin bugünden planlanması, kaynakları eyleme dönüştürme kararlılığıdır.

Bir önceki stratejik planımız kapsamında vizyon projemiz olan "lisanslı depoculuğu" en kısa zamanda üyelerimizin hizmetine sunacağız. Bunun yanı sıra "Sakarya Tarım Akademisi"nin kurulması amacıyla hazırladığımız fizibilite raporu sonrasında Doğu Marmara Kalkınma Ajansı tarafından yürütülecek olan yerel dinamikleri harekete geçirerek istihdam yaratmak amacıyla Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)'na yazdığımız projenin onaylanmasıyla eş finansman sağlayarak bu hedefimizi de hayata geçirmiş olacağız." dedi.

Başkan Adem Sarı, 3. Dönem Stratejik Planı kapsamında borsaya yeni bir vizyon proje kazandırmanın üyeye hizmet noktasında kendisi için çok önemli olduğunu belirterek "Geleceğe ait plan ve hedefleri olmayan kurumların başarıdan söz edilebilmesi çok zordur. Borsamızın 4. Dönem Stratejik Planı'nda yeni vizyonumuzu etkileşim içinde bulduğumuz üyelerimizin, paydaşlarımızın öneri ve beklentileri doğrultusunda hazırlayacağız. Amacımız, katılımcı yönetim anlayışıyla hedeflerimize üyelerimizle birlikte şekil vererek katma değer yaratacak projeleri hayata geçirmektir. Şüphesiz ki hazırladığımız bu stratejik plan da fark edilebilir bir başarıyı beraberinde getirecektir." ifadelerini kullandı.

Sakarya Tarım Hayvancılık Makinaları, Teknolojileri ve Yem Fuarı için El Ele Verdi

Yeni teknolojilerle üreticiyi buluşturacak olan 3. Sakarya Tarım Hayvancılık Makinaları, Teknolojileri ve Yem Fuarı için güç birliği yaptı. Sakarya Ticaret Borsası ve Sakarya Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu öncülüğünde GL Platform Fuarçılık tarafından üçüncüsü düzenlenecek Sakarya Tarım Hayvancılık Makinaları Teknolojileri ve Yem Fuarı için geri sayım başladı.

Pandemi kuralları çerçevesinde 11-14 Kasım tarihleri arasında Hendek Ticaret Merkezi ve Çok Amaçlı Fuar Alanı'nda düzenlenecek fuarda, tarımdaki son yenilikler ve teknolojik gelişmeler, büyük ve küçükbaş hayvanlar, çiftlik ekipmanları, genetik alanındaki son yenilikler görücüye çıkacak.

Sakarya ekonomisi için önem arz eden bu fuar için gerçekleştirilen toplantı güç birliğine sahne oldu. Toplantıya Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı, Sakarya Tarım ve Orman Müdürü Ali Ulvi Özerdem, Sakarya Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Ali Şener Bayraktar, Sakarya Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hatem Akbulut, Sakarya Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar, Hendek Belediye Başkan Yardımcısı Hızır Çağrı Güngör, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi Erhan Fidan başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları yöneticileri ile siyasi parti il başkanları katıldı.

Sakarya Ticaret Borsası Başkanı Adem Sarı, fuar için

ortak aklın şart olduğunu belirterek "Gelişen teknolojiyi yakından takip ederek, Türkiye'nin tarım ve hayvancılık sektöründeki büyük potansiyelinin artmasını sağlayan bu fuar sayesinde inanıyoruz ki üreticimizin bilgi ve becerileri artacak, tarımsal verimlilik ve elde edilen kazanç yükselecek. Bu fuar, hepimizin başarısı olacak" dedi.

Sakarya Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Ali Şener Bayraktar ise "Fuarlar, yalnızca tarım ve hayvancılık sektörüne değil, tüccara, sanayiye ve şehrin tanıtımına katkı sağlar. Sakarya'ya yakışır bir fuar gerçekleştirmeliyiz, biz elimizden geleni yapmaya hazırız" diye konuştu. Hendek Belediye Başkan Yardımcısı Hızır Çağrı Güngör ise fuara tam destek verdiklerini belirterek "Çiftçimiz için teknolojinin imkanlarını tabana yayan, tarım ve hayvancılıkta katma değeri artıran bu fuar için belediye olarak elimizi değil, gövdemizi taşın altına koyacağımızdan emin olabilirsiniz. Kusursuz bir fuar hedefliyoruz" ifadelerini kullandı.

Prof. Dr. Saim ÖZDEMİR SAÜ Çevre Mühendisliği Bölümü

Tatlı veya tuzlu sulara yaşayan algler güneş ışığı ile fotosentez yapabilen geniş ve çok yönlü mikroorganizma sınıfıdır. Algler, boyut olarak bir mikrometre ile elli metre arası koloniler halinde gelişebilen büyük deniz yosunlarına kadar değişebilir. Tek hücreli mikro algler çok hareketlidir, büyük koloniler ise kendilerini bir ortama sabitleyebilir. Algler her yerde bulunur, yeryüzündeki hemen her ekosistemde görülürler, buldukları alanlar sulak alanlarda, kaplıcalarda, donmuş buzullarda, karlı tarlalarda, soğuk ve sıcak çöller kadar geniş bir spektrum gösterir. Biyolojik ve biyokimyasal olarak, algler diğer bitkilerle önemli ölçüde benzerlik gösterir. Aslında, algler, organik bileşiklerin birincil kaynaklarıdır ve her iki besin zincirinin temeli olarak deniz ortamlarında çok önemli rol oynarlar. Bitkilere göre çok daha yüksek fotosentetik oran, çoğalma ve dolayısıyla verimliliğe sahiptirler. Bu nedenle kültürleri yapılan, kitlesel halde üretilen ve değişik ürünlerle işlenen teknolojileri de mevcuttur.

Alglerin toprakta varlığı son derece önemli ve faydalıdır. Musilaj gibi jel maddeler temel toprak bağlayıcı ajanlardır. Bunlar kil, silt, kum gibi toprak partiküllerini birbirine bağlayarak agregat oluşumunu sağlarlar. Agregat, suyun toprağa hareketini kontrol ederek erozyonun azalmasına yardımcı olur, sel oluşum riskini azaltır. Toprağın verimliliği, arazi işleme, çiftlik zararlılarının biyolojik kontrolü, mikrobiyolojik yüzey oluşumu, endüstriyel atık su toplama ve iyileştirilmesinde çok önemli bir rol oynarlar. İnsan toplumu, yaşamını sürdürürebilmek için tarıma bağımlıdır. Tarımsal çıktılarının miktarı ise, toprağın verimlilik düzeyi ile ilişkilidir. Diğer türler gibi, farklı toprak formlarında bulunan algler, toprağın karbon içeriği, dayanıklılık, sertlik, havalandırma ve azot fiksasyonu gibi özelliklerini geliştirmesine yardımcı olur.

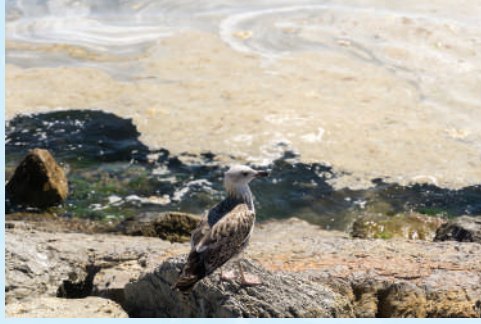
Özellikle su algleri pek çok teknolojik uygulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynağı, insan gıdası ve hayvan yemi üretiminde, tarımsal üretimde (kompost, gübre, yem), ilaç, deri eşya, boya ve kağıt endüstrisinde, büyük su yosunlarının kimyasal ürünleri (alginat, karagenan veya agar gibi) gıda yapımında kullanılmaktadır. Gıda endüstrisi ve diatomlu toprak, malzemeyi filtrelemek ve ovmak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca algler, atık suları arıtmak, içindeki azot, fosfor gibi bitki besin elementlerini ayırmak için sucul bitkilerle birlikte kullanılmaktadır.

Alg Patlamasına Neden Olan Faktörler

Tatlı veya tuzlu su kaynaklarında musilaj oluşumu için birbirini takip eden bir dizi olayın sırayla gerçekleşmesi gerekir. Su kaynaklarına dışardan yüksek miktarda bitki besin maddesi girişi, norma-

MUSILAJ: Eksi ve Artılarıyla

Mukus, jel benzeri yapıyı tarif etmek için kullanılan musilaj, polisakkaritten ibaret bir madde olup, bitkiler, hayvanlar, ve mikroorganizmalar gibi pek çok canlı tarafından sentezlenebilmektedir. Su kaynaklarındaki musilaj ise, birçok farklı fitoplankton veya alg türü tarafından salgılanan veya alg biyokütlesinin mikrobiyal ayrışma ürünü karışımı olarak ortaya çıkan mukustur. Bunun yanında musilaj, herhangi bir stres faktörü tarafından bütünlüğünü kaybetmiş protoplazmaları serbest kalmış hücreleri de içerebilir.

lin üstünde su sıcaklığı, bu faktörlerin alg patlamasına neden olması ve ardından sıcaklık tabakalaşması süreçleri bir birini izlemelidir. Siyanobakteriler, karbon ve azot fiksasyonu için birincil enerji kaynağı olarak güneş ışığına ihtiyaç duyarlar. Çevre

koşullarına tepkileri çok yüksektir, suda fosfor gibi sınırlayıcı besin tuzlarının bol olduğu durumda kısa sürede çok yüksek yoğunluğa ulaşarak alg patlaması yaparlar. Metabolik ve enzim aktiviteleri çok yüksektir. Bu nedenle, karbon asimilasyonu, azot bağlanması ve su artımı gibi pek çok faydalı yanı olmakla birlikte, dibe çöken ölen alglerin tekrar su kolonuna yayılıp ayrışması, su kirliliği, koku ve son yıllarda görünür olan musilaj oluşumu şeklinde istenmeyen yanları da vardır.

Alg patlaması ve ardından ötrofikasyon problemlerine neden olan temel faktörler, su kaynaklarına karasal ekosistemlerden gelen karbon, azot ve fosfor gibi maddelerdir. Bunların temel kaynağı ise evsel ve endüstriyel atık sular, katı atıklar, sızıntı suları ile tarım alanları ve hayvancılık kaynaklı atıklardır. Kapalı su havzalarında alglerin ayrışma ürünleri bir sonraki mevsimde alg patlamasının gübresini oluşturur ve bu şekilde kapalı kısır döngü çevre felaketinin oluşumu ve bu felaketin devamlı tekrarlanmasına neden olur.

Alg ve Musilajın Genel Özellikleri

Bitkisel karakter gösteren alglerin ayrışma ürünleri de bitkisel ayrışma ürünlerine benzemektedir. Karbonhidrat oranı yüksek, yağ oranı yüksek ve protein oranı yüksek alg türleri mevcuttur. Bu maddeler ayrıştığında doğal olarak musilaj; humik ve fulvik maddelerce zengin silisyum, azot, fosfor, kalsiyum, magnezyum, demir, mangan gibi inorganik bileşenler içermektedir. Farklı çalışmalarda çok farklı biyo-fonksiyonel aktif bileşik gösterilmiştir.

Toprak Verimliliğine Etkisi

Ham alg kütleleri, musilaj ve alg ekstraktlarının toprağın, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerine pozitif etkisi vardır. Algler kendi organik madde ve proteinlerini atmosferden sağladıkları karbondioksit ve azot gazı ile sentezleyebilirler. Dolayısı ile toprakta kendiliğinden var olan ve dışardan toprağa eklenen tatlısu ve tuzundan arındırılmış deniz yosun ve algleri toprağı organik madde ve azotça zenginleştirirler. Diazotrofik siyanobakteriler hetero-kist mekanizmasındaki azot gazı fiksasyonu sayesinde birincil enerji kaynağı olarak güneş ışığını kullanmaları sayesinde maliyetsiz gübre üretirler. Biyo-gübreler olarak, bu nedenle muazzam bir potansiyele sahiptirler ve kullanımları, gübre üretiminde yakıt ihtiyacını azaltır.

Nitekim, tatlı su kaynaklarında üreyebilen ve havadan azot sağlama yeteneğine sahip alg türü Azolla, simbiyotik olarak birlikte yaşadığı hetero-kist siyanobakterileri uzun süredir tarımsal amaçlı kullanılmaktadır. Tropik ve subtropik bölgelerde çeltik tarlalarında biyo-gübre olarak faydalanılan siyano-bakteriyel çeltik bitkisinin azot ihtiyacını tamamen karşılayabilir. Bu özellik tarımda yapay azot gübreleri için etkili ve hatta daha sürdürülebilir alternatif sağlar. Yaz aylarında plajlarda biriken makro algler toplanıp, temiz suyla yıkanıp tuzundan tamamen arındırıldıktan sonra toprak ishah edici madde olarak faydalanılmaktadır. Özellikle kumlu toprakların su tutma kapasitesini iyileştirme ve ağır toprakları hafifletmek için değerlendirilmektedir.

Diğer yandan, algler çevrelerindeki fosforu ve özellikle biyolojik olarak alınamaz bağlı fosforu alınabilir forma geçirme ve temin etmede çok etkindir. Çeşitli kimyasallar salgılayarak çevrelerindeki pH koşullarını değiştirebilir, hücre dışı fosfataz enzimlerini salgılar, bu durum da kullanılabilir fosfora izin verebilir. Ek olarak, algler fosfor gibi sınırlı gübre kaynaklarını temel ihtiyaçlarının üzerinde tutabilir.

Organik Madde Özelliği

Toprakta var alan algler canlı veya ayrışma formları toprak için önemli bir organik madde kaynağıdır. Yosunların çürüme ölümden üretilen organik madde toprağa karıştırılabilir ve bu musilaj, toprağın dokusunu bağlayıcı bir katkı maddesi görevi görür, böylece birkaç yıl sonra bitkiler için daha uygun hale getirecek olan humus kalitesini artırır. Nemin korunması da humus birikimi için gereklidir.

Tatlı ve tuzlu su yosunları, algleri, toprağa karıştırıldığında toprak yapısını ishah eder. Toprak partiküllerini birleştirerek agrega oluşumunu sağlar. Topraklara gözenekli yapı kazandıran agrega oluşumu esas olarak, toprak partiküllerinin alg ve diğer mikrobiyal salgılarla bağlanması ile olur. Örneğin kumlu topraklara yosun-alg uygulandığında, toprak agregalarının stabilitesini önemli ölçüde artırdığı gözlenmektedir. Agregat oluşumu toprakta gözenekliliği artırır, toprağı hafifletir. Yosunların içindeki jel yapılar, musilajlar suda çözünür ve genellikle yüksek su tutma kapasitesine sahiptir. Yağış sularının toprakta depolanması, uzun kuraklık ve yağış düzensizliği durumlarında büyük önem taşır. Algler, toprağın verimliliğini artıran ve belirli çevresel koşullar altında bitki koşullarını iyileştiren toprağın ishahında önemli bir rol oynar.

Bitkiler İçin Büyüme Maddesi

Negatif küresel iklim değişiklikleri, artan atmosferik CO₂ ve sıcaklık, çölleşme, toprak tuzlanması ve besin dengesizlikleri olarak kendini göstermekte ve tarımsal üretim ve mahsul kalitesi üzerinde çarpıcı etkilere neden olmaktadır. İklim değişikliklerine bağlı olarak ortaya artan stres faktörleri bitkilerin büyümesini, gelişmesini, üretkenliğini ve kalitesini düşürmekte, aşırı koşullarda türlerin ölümlüne ve yerel olarak yok olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, sentetik gübre ve pestisit bağımlılığını azaltmak için etkili, biyolojik temelli alternatifler araştırılmaktadır. Bitki büyüme düzenleyicileri, biyoyarıcılar yeni iklim koşullarına bitkilerin adaptasyonunu kolaylaştırmak için düşünülen yeni tarımsal girdi grubudur. Bu amaca yönelik algler ve onlardan elde edilen fonksiyonel maddeler pek çok alternatif sunmaktadır.

Çeltik tarlalarında, siyanobakterilerin tohumların çimlenmesini uyardığı ve fidelerin büyümesini desteklediğini öteden beri bilinmektedir. İlave olarak, alg ve yosun ekstraktlarının bitki yüzeylerine

püskürtülmesi ile bitkilerin stres faktörlerine dayanıklılığının arttığı, fotosentez hızı ve oranının yükseldiği, tohum veriminin arttığı, bitki ve tohumlarda protein içeriğinin fazlaştığı değişik çalışmalarda göstermiştir. Alglerin çeltik üzerindeki pozitif etkisinin, yalnızca atmosferik azotu bağlama ile sınırlı olmayacağı, biyolojik olarak aktif madde üretmek gibi başka avantajlı işlevlerinin de var olabileceğini düşündürmektedir. Bitki büyümesini teşvik etmek için kullanılan biyoteknolojik malzemeler, biyo-gübreleme (bitkinin mineral besin alımını iyileştirme), biyolojik düzenleme (hastalık ve zararlılara karşı dayanıklılık) ve bitki büyüme düzenleyicileri uygulayarak bitkinin büyümesini kontrol etme yer alır. Anti-mikrobiyal ve bitki büyüme düzenleyicisi bileşikler son zamanlarda artan bir şekilde çimlenme ve bitkilerin gelişimini artırmada değerlendirilmektedir. Aynı nedenden dolayı, siyanobakteri algleri biyo-gübre olarak önerilmektedir.

Deniz Musilajını Kullanım Darboğazı

Marmara denizinde musilaj salgınından sonra değişik araştırmacılar musilajın faydalı kullanımına yönelik gübre yapımı gibi prosesler konusunda fikirler ileri sürmüşlerdir. Musilaj toprakta olursa önceki bölümlere ifade edildiği gibi son derece faydalıdır. Fakat, deniz kaynaklı musilajın faydalı kullanımı konusunda ilk soru işaretini tuzluluk oluşturmaktadır. Marmara denizinin tuzluluk oranı Karadeniz ve Ege denizi sularının tuzluluk oranı arasında değişiklik gösterir. Üstten akan sularda Karadeniz etkisiyle tuzluluk oranı 23 PSU (pratik tuzluluk birimi) ve alttan akan sularda Ege denizinden dolayı 36 PSU düzeyindedir. Diğer yandan 0,65 PSU sulama suyu olarak kullanılacak su kalitesi sınıflarının üst sınırındır. Bu sınıflamaya göre musilajın içerdiği tuz oranı en kalitesiz sulama suyunun tuz oranından 35 kat daha yüksektir. Musilajın tarımsal amaçlı kullanılabilmesi için öncelikle içerdiği yüksek tuzluluk oranının ve kirlilik maddelerinin arındırılması gerekir. Sıvı akışkan musilajda tuzluluk ve diğer kirleticilerin giderimi hemen hemen imkânsız görülmektedir. Deniz yüzeyinde koyulaşarak kuru köpük görünümü kazanan musilajın kurutulduktan sonra temizleme, yıkama saflaştırma işlemlerinin gerçekleştirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir.

Sonuç

Algler, kurak ve yarı kurak ortamların ayrılmaz bir bileşenidir. Aslında, varlık ve bollukları çevresel kalitenin göstergesi olabilir. Algler, özellikle siyanobakteriler ve mikroalgler, dünyanın her yerinde su ve toprakta bulunur. Su kütlelerinde aşırı besin tuzları ve karbon kaynağı birikimi aşırı alg gelişimine ve alg biyokütlesi birikimine neden olur. Bu biyokütle çözüldüğüne musilajı meydana getirir. Musilaj kütlelerinde bakteri, mikroalg gibi farklı mikroorganizmaların canlı hücreleri ile ölü parçacıkları, yüksek moleküler ağırlıklı polisakkaritler ve glikoproteinler, jelatinli bir yapışkan yapı içinde karışım halindedir. Su kütlelerinde istenmemekle birlikte musilaj toprakta son derece faydalıdır. Tuzluluk ve kirleticilerden arındırılmış deniz alg, yosun ve onların ayrışma ürünü olan musilaj veya ekstraktları toprak ve direk olarak bitkilere uygulandığında toprak organik maddesini zenginleştirir, toprakta var olan alınmaz bitki besin elementlerini biyoalınabilir forma geçirir, toprak ve bitkilere besin elementi sağlar. Biyolojik azot-fiksasyonu toprağa azotlu gübre sağlar. Bitki büyüme düzenleyicileri, amino asitler, vitaminler ve polipeptitler, fitopatojen ve antifungal veya antibakteriyel maddeler bitki yetiştiriciliğinde ileri sürülen faydalı özelliklerdir.

“Mısır Konusunda Türkiye’deki Tüm Kamu Çalışmalarında Koordinatör Enstitüyüz”

Merhaba değerli Sakarya Ticaret Borsası Dergisi okuyucuları. Yeni bir sayımız ile yine birlikteyiz. Sakarya Mısır Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde, Enstitü Müdürü Bülent Cengiz ile birlikteyiz.

Bülent CENGİZ

Araştırma Enstitüsü Müdürü

Bülent Bey, bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

1975 Malatya doğumluyum. İş hayatına ziraat teknisyeni olarak 1993’te başladım. Daha sonraki yıllarda üniversiteyi okuyarak aynı zamanda çalışarak devam ettim. 2001 yılından beri enstitümüzde mühendis olarak çalışmaktayım. 2021 yılında Yavuz Abi emekliye ayrıldığından beri müdür olarak görev yapmaktayım.

Kısaca Enstitünün Özgeçmişinden bahsedebilir misiniz?

Enstitümüz, 1926 yılında Atatürk’ün direktifleri ve Almanların iş birliğiyle kurulmuştur. O zaman Patates ve Mısır Islah Şefliği adı altında kurulmuş bir kurumdur. Sakarya’nın ve Türkiye’nin en eski ve köklü kurumlarından bir tanesidir. Günümüze kadar çeşitli nedenlerle ismi değiştirilmiştir. En sonunda 2015 yılından bu yana Sakarya Mısır Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü olarak görevine devam etmektedir.

Burada neler yapıyorsunuz?

İsminden anlaşılacağı gibi asıl konumuz mısır. Mısır konusunda Türkiye’deki tüm kamu çalışmalarında koordinatör enstitüyüz. Türkiye’de mısırla ilgili yapılan tüm kamu çalışmalarında enstitümüz, bu konuda yönlendiricidir. Onun yanında buğday konusunda bölgesel anlamda çalışmaktayız fakat son yıllarda geliştirdiğimiz çeşitlerle artık bölgenin dışına çıkmaya başladık. Yani çeşitlerimiz, değişik bölgelerde de iyi sonuçlar verdiğinden yayılmaya başladık.

Bu çeşitler nelerdir?

Tabii ondan da birazdan bahsedeyim. Bunun dışında diğer konumuz, sebzeçilik. Türkiye’deki tescilli tek bal kabağı, enstitümüze aittir. İki tane bal kabağı çeşidimiz var. Bal kabağı diyoruz ama halkımız böyle diyor. Asıl adı kestane kabağı. Tatlı vs. yapılan kabaktan bahsediyoruz. Aslında “Arıcalı-97” ve 2018’de geliştirdiğimiz ve tescil ettirdiğimiz “Ballıkız” isimli bal kabağı şu an Türkiye’de birçok yerde ekilmektedir ve Türkiye’deki tescilli tek bal kabağı çeşitleridir.

Geyve Belediyesi’nin de bu anlamda çalışmaları var. “Geyva” adlı ayvayı yaptılar. Kabağı da bildiğimiz kadarıyla tescilliyorlar. Bölgesel işaretlemeler yapıldı. Onlar sizin kabağınızı mı kullanıyor yoksa farklı bir ürün mü?

Onlar “Geyva” adı altında yöresel ürünler kullanmaktalar. Bunun dışında “yemeklik baklagiller” dediğimiz kuru fasulye ve barbunya çeşitleri geliştirdik. Tescil ettirdiğimiz iki tane çeşidimiz var enstitümüz adına. Türkiye’de 29 farklı mısır çeşidi geliştirdik. 47 adet buğday çeşidi, 2 adet kestane kabağı, 2 adet de baklagil çeşidimiz mevcut.

Bunlar kendi üretiminiz mi yoksa destek aldınız mı?

Tamamen kendi projelerimizle geliştirdiğimiz ve melezlediğimiz ürünler. Özellikle biz bunları yabancı hegemonyasını kırmak adına ürettik. Ürettiğimiz ve tescil ettirdiğimiz ürünleri, özel sektör ve yerli firmalar aracılığıyla halkımıza ulaştırmaya çalışıyoruz. Onlarla yıllık sözleşme imzalıyor ve bu çeşitleri onlara veriyoruz. Onlar da üretip tohumlarını çiftçiye ulaştırıyor. Böylece yerli çeşitlerin yayılmasına büyük bir katkımız oluyor.

Şu ana kadar Türkiye çapında elde ettiğiniz başarılarınız var. Biraz bunlardan bahsedebilir misiniz?

Mısırdaki şunu çok rahat söyleyebilirim: Türkiye’de ilk defa “inducer hat” geliştirdik. Bunu belki biraz açmamız gerekir. Mısırdaki yeni bir türü geliştirmemiz yaklaşık 10-12 yılımızı almaktadır. Biz yurt dışında da ve ülkemizde de yeni yeni kullanılan bir yöntem ve bir hat geliştirdik. Bu hattı geliştirdiğiniz zaman yeni bir çeşit geliştirmeniz iki seneye kadar düşebiliyor. Tabii burada özellikle hat kullanmanız gerekiyor. Türkiye’de ilk olarak mısırdaki biz geliştirip 2021 yılında tescil ettirdik. Özel sektör de bunun satışını bizden istemektedir. Şöyle de bir örnek vereyim. O kadar değerli bir ürün ki bu... İki tane yurt içi, bir de yurt dışından firma bu ürünleri bizden istiyor. Yani düşünün, bir adet mısır tohumunun fiyatı yaklaşık 1000 TL. Yurt dışından aldığımız bu hatları 4-5 yıl önce biz geliştirerek satıcı konuma geçtik.

Onun dışında “waxy mısır” dediğimiz bir mısır çeşidimiz var. Türkiye’de sadece bu çeşitle ilgili çalışmaları biz yapmaktayız. Bazı özel firmalar, bu çalışmalara yavaş yavaş başladılar. Hatta analizlerini de bize yaptırmaktalar çünkü başka yaptırılacak herhangi bir yer yok.

Bu iş için özel yatırımlar yapılması lazım değil mi?

Bu hizmeti de siz vermiş oluyorsunuz.

Evet. Yine çok önemli konulardan biri, Türkiye'de bazı makarna ve buğday çeşitleri var fakat kırmızı renkli makarnalık buğdayı 2021 yılında ilk defa biz geliştirdik.

Pandemi demeden çalışmaya devam ettiniz öyleyse.

Pandemi döneminde tarım ve gıda, en önemli konular oldu. Bitki yetiştirirken, araştırma yaparken bekleyemezsiniz. Gerek iklimsel faktörler gerekse büyüme periyodu dönemi içerisinde yoğun şekilde çalışmak zorunda kaldık. İyi ki de çalışmışız, sonuçlarını görünce insan memnun oluyor.

Ayrıca geliştirdiğimiz türlerden son yıllarda çok güzel haberler gelmekte. Özellikle "halis" adlı çeşidimiz var, yerli ve özel bir firmaya geliştirmiştik. Firmadan bu buğday çeşidimizle ilgili Sivas'tan, Konya'dan pek çok ilden güzel haberler almaya başladık. Türkiye buğday üretimi verimi, sulu şartlarda 300-350 kilo civarında. Halis, sulu şartlarda 1 tonun üzerinde verim vermeye başladı. Fotoğraflar geliyor, üretim sonuçları geliyor. Bu da bize haklı bir gurur veriyor.

Bu ürünlerden Sakarya'da yararlanabiliyor değil mi?

Asıl önceliğimiz, Sakarya ve bölgemizdir. Sonra da tabii ki Türkiye faydalıyor.

Özel sektörlerle çalışmalar nasıl oluyor?

Birkaç şekilde çalışabiliyoruz. Biraz önce örnek verdiğim gibi geliştirdiğimiz ürünü, özel sektör takip ediyor. Biz de belli aralıklarla ürün gruplarına göre demonstrasyon -deneme amaçlı- üçer beşer kilo dağıtıyoruz. Özel sektör ister bunu kendi alanlarında deniyor ister bizim aracılığımızla demonstrasyon çalışmaları yapıyor. Ürettiğimiz yeni ürünleri ilk önce çiftimize veriyoruz ki farklı ürün çeşitlerimiz olduğunu bilsin ve görsün. Kamu kurumu olarak reklam yönümüz maalesef zayıf kalıyor. Türkiye'de şu ana kadar 14-15 Tarım İl Müdürlüğüyle demonstrasyon çalışması yaptık, 20'den fazla firmaya tohum gönderdik. Verdiğimiz ürünleri takip ediyorlar ve hangi çeşidi beğenirlerse bize dönüş yapıyorlar, yıllık veya çok yıllık anlaşma imzalıyoruz. Biz bu çeşitleri firmaya devrediyoruz Firma, bunları büyük alanlarda üretiyor. 47 buğday çeşidi, 29 mısır çeşidimiz var. Bunları tek bir alanda üretmemizin imkânı yok. Özel sektör bunları çiftçiye tohum olarak iletiyor.

Peki, bununla ilgili araziniz yeterli mi?

Son yıllarda arazilerimiz de azalma oldu. Bu araştırmalarımız için Kirazca'da 500 dekarlık bir arazimiz var. Çok sıkıntı çekiyoruz. Bizi biraz rahatlatan Pamukova'da askeri havaalanı vardı. Milli Savunma Bakanlığı ile yapılan protokolle orayı tarım amaçlı kullanıyoruz. Bize ait bir yer değil, protokol sayesinde biraz rahatlamış durumdayız. Zar zor götürmeye çalışıyoruz. Mesela mısırdaki izolasyon mesafesi ge-

rekli, ürettiğimiz alanda başka bir mısırdan tohum almaması gerekiyor. Yeri gelmişken genetiği değiştirilmiş ürünler hakkındaki konuya değineyim.

Sıradaki sorumuz da bu konuyla ilgiliydi. Genetiğiyle oynanmış ürünlerle ilgili ne diyeceksiniz? Bu konu çok gündeme geliyor.

Şu ana kadar saydığım hiçbir üründe genetiği ile oynanmış hiçbir şey yok. Yasak olduğu için halkımız bu konuda rahat olabilir. Klasik ıslah metotlarıyla bunu yapıyoruz. Biz sadece klasik ıslah metotlarının sürelerini kısaltmaya çalışıyoruz. Asıl amaç daha yüksek verimli, kaliteli ve sağlıklı ürün elde etmek olduğu için süreleriyle biraz daha uğraşyoruz, analizlerini yapıyoruz. Bunun için de yarış içerisindeyiz. Buğday, mısır, kabak ve benzeri ürünlerde köklü bir kurum olduğumuz için her sene birkaç çeşit tescil ettirebiliyoruz. Ülke tarımına kazandırıyoruz.

Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanımızın da bu konu ile ilgili çalışmaları var. Onlarla da iş birliği yapıyor musunuz?

Üniversitemiz, belediyemiz ve Arifiye Kaymakamlığıyla, her kurumla her çeşit çalışmaya katkı sağlamaya çalışıyoruz. Pandemi döneminde tarımın önemi görüldü. Bu yıl ata tohumları Tarım Bakanlığı aracılığıyla toplandı, enstitülere getirildi. Bunları vatandaşımıza ücretsiz verip, ata tohumlarımızı çoğaltıp iyileştirmeye çalışıyoruz; bizim de birçok projemiz var.

Ata tohumlarıyla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı?

Ata tohumu olduğu için orijinalini bozmamak çok önemli. Islah yöntemleriyle geliştirdiğimiz çeşitler verim olarak daha yüksek ama ata tohumlarını da kaybetmemek gerekiyor. Ülkemizde gen bankaları var çoğu da gen bankalarında muhafaza edilmekte. İklim değişiklikleri oluyor, bunlarla ilgili çalışmalar da yapıyoruz. İleriye dönük ne olacağını kestiremediğimiz için sıcaklığa ve strese dayanıklı bitkiler geliştirmeye çalışıyoruz. Bunların üzerinde herhangi bir genetik oynama yok. Tamamen doğal metotlarla, seçme ve melezlemelerle çalışmalar devam ediyor.

Çiftçilerimiz bu tür çalışmalarını istiyorlar mı?

Çiftçilerimize her zaman açığız. Gerek enstitümüzü ziyaret ederek gerek sosyal medya üzerinden, e-posta atarak, telefon ederek bizden teknik destek alabiliyorlar. Meraklı çiftçilerimizden konuya hâkim olanlara, elimizde tohum olduğu zaman yardımcı oluyoruz. Biraz önce anlattığımız gibi tohumlar üretimden sonraki aşamalarda firmalara verildikten sonra çiftçi arkadaşımızı firma ile iletişime geçiriyoruz ve çiftçimizin yararlanmasını sağlıyoruz. Kendi demonstrasyon çalışmalarımız olsun fuarlarımız olsun ekimden hasata kadar her şeyini görebiliyor çiftçilerimiz. Birkaç ay önce Tekirdağ'daki bir fuarda güzel bir çalışma vardı, katılım gösterdiler. Buğdaylar daha önce ekilmişti, her firmanın buğdayları başarılı olarak yer aldı. Bizim buğdaylarımız bütün çiftçilerimizin dikkatini çekti, taleplerde bayağı arttı.

Talepleri karşılayabiliyor musunuz?

Elimizden geldiğince karşılamaya çalışıyoruz. Sınırlı bir alan var, bu konuda firmalar aracılığıyla çiftçilerimizin taleplerini karşılamaya çalışıyoruz.

Şu anda üstüne çalıştığınız bir proje var mı?

2021 itibarıyla TÜBİTAK bazlı yeni teknik projeler, üniversitelerle iş birliği şeklinde yaptığımız toplam 22 projemiz var; sonuçlarını bekliyoruz. Teknolojiden yararlanıp dronla bitkinin gerek hastalık gerek diğer verim kriterlerinin incelenmesi anlamında çalışmalar yapıyoruz. Onun dışında "Mısır Islah Araştırmaları" adı altında birçok projemiz mevcut. 44 araştırma enstitüsüyle, üniversitelerle, özel sektörle ortak yürütüyoruz. 2007/1 kapsamında birçok özel yerli tohumculuk firması ile özel çalışmalarımız var. Buradaki asıl amaç, mümkün olduğu kadar yerli özel sektörümüzü ayakta tutabilmek için elimizdeki materyal paylaşımlarıyla destek vermeye çalışmak. Aslında görevlerimizden bir tanesi de bu. Çeşitlerin geliştirilmesi, çiftçiye ürünün nihai olarak ulaştırılması.

Sakarya Ticaret Borsasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sakarya için olmazsa olmaz bir kurum. Gerek çalışmalarını gerek konuların dağılımı gerekse yaklaşımları çok güzel. 20 yıldır Sakarya'da yaşayan biri olarak STB'nin kendine ait bir laboratuvarı olduğunu biliyorum. Daha önceki dönemlerde laboratuvar anlamında ortak çalışmalarımız oldu. Hem onların hem de bizim laboratuvarımız aynı ürünü test ediyor ve kendi yöntemimizin doğruluğunu test etmiş oluyoruz, bu da bir kriter bence çünkü biz burada özel sektöre de hizmet veriyoruz. Tohumculuk kurumları ellerindeki tohumu tescil ettirmek için analizi yaptırmak zorundalar bize analiz yaptırıyorlar. Bunu güvendikleri bir yere yaptırmak zorundalar. Sonuçta emin olmamız gerekiyor. Yani ben laboratuvar olarak mısırdaki yağ oranı şudur diyebiliyorsam arkasında durmam gerekiyor. Bunu da gerek Ticaret Borsasıyla bazı ortak çalışmalara katılarak gerek ülke içinde bazı çalışmalara katılarak yapıyoruz. Bu kurumların iş birliği içerisinde çalışması, ülkemiz ve Sakarya adına çok güzel bir olay.

Çiftçilerimize tavsiyeleriniz nelerdir? Ürünlerini artırmak ve yetiştirmek için neler tavsiye edersiniz?

Çiftçilerimizin öncelikle işlerinin zor olduğunu ve çiftçiliğin kutsal bir meslek olduğunu biliyoruz. Çünkü işin özü, insanları doyurmak. Çiftçiler mümkün olduğu kadar araştırmacı olsun. İklim şartları, sosyal şartlar değiştirmekte. Böyle olunca da elde ettiği ürünün arkasında durabilmeleri, ne kadar ürün alabileceğini önceden kestirebilmeleri gerekiyor. Tabii bu çok zor. İklim, çeşitli nedenlerden dolayı değişebiliyor. Çiftçilerimiz, Tarım İl Müdürlüklerine olabilir diğer kurumlara olabilir mutlaka gelsinler danışsınlar. Gelip yerinde de görsünler, bizi davet etsinler, tavsiyelerde bulunabiliriz. Çiftçilerimizin mümkün olduğu kadar pazarlayabilecekleri çeşitler üzerinden gitmeleri gerekiyor. Ürün çiftçiden 3 liraya giderken tüketiciye 5 liraya ulaşabiliyor. Kooperatifleşebilirler, bilgi ve teknoloji anlamında her konuda yardımcı olmaya hazırız.

Köylerde bilgilendirme toplantıları yapılabilir mi?

Pandemi dolayısıyla biraz sıkıntı oldu ama Zoom üzerinden toplantılar yapılabilir. Önceki dönemlerde diğer enstitüler ve Tarım İl Müdürlüklerinde demonstrasyon çalışmalarını "tarla günleri" şeklinde yapıyorduk. Tarlaya çiftçi geliyor ve görüyor, anlatıyoruz. Uzman arkadaşlarımız ürünün başında bilgi veriyor, kafalarına takılan her türlü hastalık veya başka soruyu arkadaşlarımıza soruyorlar.

Bir diğer önemli konu, lütfen toprak analizi yaptırılmalı. Sakarya'da ve Türkiye'de çiftçi toprağının azotunu, fosforunu, potasyumunu bilmiyor. Bilmediği için klasik metotla normal gübresini atıyor. Attığı gübrenin bir cinsi toprakta yeterli seviyede var ise fazla gübre atmış oluyor ve ürüne de çok zarar veriyor. Toprağın verimi bu şekilde düşüyor. Tarım İl Müdürlükleri küzi miktarlarla bu analizi yapıyorlar. O analizlere göre de içindeki maddelere uygun gübreleme programını arkadaşlar veriyorlar. Topraklarımız organik madde anlamında çok zayıf. Oran %1-1,5 civarında ama bu oranın aslında %3,5-4'ten yukarıda olması gerekiyor. Tüm bunlar bir araya gelince verim düşüyor, hastalık artıyor, topraklarımız fakirleşiyor. Kısacası en önemli şey bilinçli tarım yapmak.

Eskiden nadasa bırakılırdı hala devam ediyor mu?

Çok fazla nadasa bırakılmıyor, alternatif ürünler kullanılıyor. Bir yıl başka, bir yıl başka ürün ekiliyor. En önemlisi yine söylüyorum, analizlerini yaptırınlar.

Çok güzel bir sohbet oldu. Eklemek istedikleriniz neler?

Sizlere teşekkür ediyorum. Buradan gerek Sakarya halkına ve gerek Türkiye'ye Covid-19 sebebiyle geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Lütfen dikkatli olalım maske, mesafe kurallarına dikkat edelim. Başkasının hakkına girmeyelim. Herkese sağlıklı günler diliyorum.

Çok teşekkür ediyorum ve başarılı çalışmalarınızın devamını diliyorum.

Oda-Borsa Başkanlarından Ortak Açıklama: “ Sakarya IPARD Destekleri’nden Faydalanmalı ”

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya Ticaret Borsası, Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası, Akyazı Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanları Sakarya'nın “IPARD Kırsal Kalkınma Programı”nda yer alması için ortak bir açıklamada bulundu.

Adem Sarı

Şinasi Bayraktar

Ali Şener Bayraktar

A.Akgün Altuğ

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı A. Akgün Altuğ, Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı, Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Şinasi Bayraktar, Akyazı Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Şener Bayraktar yaptıkları ortak açıklamada IPARD programının Sakarya'ya da kapsamı gerektiğini ve hatta bu desteklerin ülke geneline yayılmasının elzem olduğunu dile getirdiler.

Sakarya Neden IPARD programında yer almıyor?

Sakarya'da TOBB'a bağlı oda ve borsa başkanları yaptığı ortak açıklamada şunları dile getirdiler:

“Tarım sektörü, milli gelire ve istihdama yaptığı katkının yanı sıra gıda ve sanayi açısından temel ihtiyaç maddelerini üreten bir sektör olması nedeniyle stratejik önem taşımaktadır.

Avrupa Birliği'ne katılım öncesi Kırsal Kalkınma Programı'nın mali yardım aracı olan IPARD hibeleri, tarım ve hayvancılık sektörü için büyük önem arz etmektedir. Süt, kırmızı et, beyaz et, balıkçılık, meyve ve sebze sektörlerinin modern bir yapıya kavuşması için hibe fonu sağlayan bu programın içerisinde yeni dönemde Sakarya'nın yer almasını talep ediyoruz.

Sakarya ekonomisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir. Ayrıca, tarımsal potansiyelin yüksek olması ve bölgenin hızlı sanayileşme sürecine girmesi, tarım ile birlikte tarıma dayalı sanayi sektörünün gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

Sakarya'nın Yüksek Tarım Potansiyeli

Tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlanmasında ilde bulunan tarım ile ilgili kurum ve kuruluşların, odaların, borsaların, kooperatiflerin, üretici birliklerinin katkısı büyüktür. İlimizin Marmara Bölgesi'nde bulunması, tarımsal ürünlerin talebinin yüksek olması, çevre illere göre ulaşım açısından merkezi konumda bulunması, bölgedeki ve çevresindeki illerle karşılaştırıldığında tarımsal üretim ve potansiyelinin yüksek olması, tarım ekonomisine katkı anlamında çok önemlidir. Türkiye'nin diğer sektörler arasında tarım sektörünün payı %8 dolaylarında iken Doğu Marmara Bölgesi'nde yer alan Sakarya'da ise tarım

sektörü, diğer sektörler göre %24'lük pay almaktadır. İlimizdeki tarımsal gelirden en yüksek pay, hayvancılık sektörüne aittir. Meyvecilik gelirleri içinde en büyük payı, fındık almaktadır. İlçe bazlı bakıldığında ise ilçelerde tarım sektöründe yapılacak yatırımlar ve verilecek destekler de çeşitliliğin, istihdamın ve refah seviyelerinin artmasına imkân sağlayacaktır.

İlimizin güçlü tarım potansiyeli değerlendirildiğinde Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan IPARD Kırsal Kalkınma Programı'nda Sakarya'nın yer alması gerekmektedir.

Listenin En Başında Yer Almalıyız

Sakarya'nın güçlü ve verimli tarımsal yapısı göz önüne alındığında Sakarya'da tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesinin ve bu alanda yapılacak yatırımların gerekliliği, kırsal alanlarda iş gücüne katılımın yoğun olarak tarım sektöründe gerçekleştirilmesi gibi temel unsurlar; Sakarya'nın bu destek program çerçevesinde değerlendirilmesinin elzem olduğunu göstermektedir.

Destek programına dahil olan 42 ilimizin tarımsal üretim ve ekonomiye katkıları değerlendirildiğinde ve Sakarya'nın mevcut tarımsal potansiyeli ile bu listenin en başında yer alması gerektiğini düşünmek yanlış olmaz. Bu anlamda ilimizin hak ettiği şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyor, IPARD programına yeni eklenecek iller arasında Sakarya'nın özellikle yer almasını talep ediyoruz.

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya Ticaret Borsası, Akyazı Ticaret ve Sanayi Odası, Akyazı Ticaret Borsası olarak daha önce defalarca bu konuyu dile getirdik ancak bir neticeye varamadık. Dolayısıyla alınan bilgilere göre bu programa yeni eklenecek iller arasında ilimizin yer alması, hakkını teslim etmek anlamında önem taşımaktadır.

Bu konuda gerek milletvekillerimizin gerek Ankara lobimizin ilgili bakanlıklarımız nezdinde gerekli çalışmalar yapmalarını ve ilimizin hak ettiği bu kapsamın içine alınmasını önemle rica ediyoruz.

SUBÜ Ziraat Fakültesi & Sakarya Tarımı

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (SUBÜ) bünyesinde kurulan Ali Fuat Paşa Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi 16 Haziran 2020 Tarih ve 31157 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2654 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca Ziraat Fakültesi adını almıştır.

Şehrimizin verimli toprakları ve konumuyla yıllardır ihtiyaç duyduğu Ziraat Fakültesi 16 Ekim 2020 tarihinde düzenlenen törenle açılmıştır. 6.000 m2 arazi üzerine kurulu olan 3 katlı hizmet binamız 3.800 m2 kapalı alana sahiptir. Fakülte binamız içerisinde 8 derslik, 3 Ar-Ge laboratuvarı, 1 teknik resim atölyesi, 1 bilgisayar sınıfı, 100 kişilik yemekhane, akademik ve idari personel ofisleri, toplantı salonu ve fuaye alanı yer almaktadır.

Fakültemizi oluşturan Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri ve Peyzaj Mimarlığı bölümlerinde 2 Profesör, 3 Doçent, 9 Doktor Öğretim Üyesi ve 2 Öğretim Görevlisi olmak üzere 16 akademik personel görev yapmaktadır.

SUBÜ Ziraat Fakültesinde üniversitemizin eğitim-öğretimde temel stratejisi olan Üniversite-Sanayi İşbirliği odaklı bir eğitim (7+1 Eğitim Modeli) uygulanmakta olup, öğrencilerimizin "Uygulama Becerisi Yüksek Mühendisler" olarak yetiştirilmesi amacıyla 7+1 Eğitim Modeli ile okulda alınan teorik ve uygulamalı derslerin doğrudan saha tecrübesiyle birleştirilmesine ve öğrencilerimizin bu bilgilerini uygulama becerisine dönüştürebilmesine imkân sağlanmaktadır. Bu doğrultuda yedi dönemi okulda teorik ve uygulamalı dersler, bir dönemi de işletmelerde uygulama olarak ders müfredatımız düzenlenmiştir. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nin (SUBÜ) öncüsü olduğu "+1 Uygulamalı Eğitim Modeli" Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından hazırlanan ve Resmi Gazete'de yayımlanan "Yükseköğretimde Uygulamalı Eğitimler Çerçeve Yönetmeliği" ile desteklenmiştir.

Bunun yanı sıra Bölümlerimizin ders planları ZİDEK (Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) akreditasyonu düşünülerek bu çerçevede oluşturulmuştur.

SUBÜ Ziraat Fakültesi eğitim-öğretimde bir yılı geride bıraktı

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulmuş olan Ziraat Fakültesi 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında Tarla Bitkileri Bölümüne ilk öğrencilerini alarak eğitim-öğretime başlamıştır.

Pandemi nedeniyle uzaktan yürütülen derslerle güz ve bahar yarıyılları tamamlanmıştır. Aynı zamanda Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak açılmış olan Bahçe Bitkileri Anabilim Dalına da 13 yüksek lisans öğrencisi kabul edilmiş ve bu öğrenciler derslerini başarı ile tamamlayarak tez aşamasına geçmişlerdir.

Yeni öğrenci alımı

2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı itibariyle Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri ve Peyzaj Mimarlığı Bölümlerimize Lisans düzeyinde öğrenci alımı gerçekleştirilecektir. Bahçe Bitkileri Bölümüne 30 ulusal 10 uluslararası, Bitki Koruma Bölümüne 30 ulusal 10 uluslararası, Peyzaj Mimarlığı Bölümüne 40 ulusal 10 uluslararası öğrenci alımı Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından onaylanmıştır. Buna ilave olarak Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı ile birlikte bu yıl açılması onaylanan Tarla Bitkileri Anabilim Dalına da ilk defa Yüksek Lisans öğrencisi kabul edilecektir. Böylece Lisans düzeyinde 4 Bölüme ve Lisansüstü düzeyde iki Anabilim Dalına öğrenci alınmış olacaktır.

SUBÜ Ziraat Fakültesi ve Sakarya Tarımı

Konum itibariyle İstanbul-Ankara gibi mega-kentlerin ulaşım aksında yer alan Sakarya'da tarımsal faaliyetlerin Ziraat Fakültesi akademisyenlerinin katkısı ile desteklenmesi hiç şüphesiz önemli gelişmeleri de beraberinde getirecektir. Tarım, Sanayi ve Turizm kenti olarak bilinen Sakarya'da tarımın akademik desteğe sahip olması sinerjistik etki ile hızlı gelişme potansiyelini de yükseltmiştir. Nitekim yeni kurulan Ziraat Fakültesinin genç akademisyenleri hızla şehrin tarım alanındaki paydaşları ile işbirlikleri geliştirerek birçok proje fikrinin geliştirilmesine ve bir kısım fikirlerin de projeye dönüştürülmesine katkı sağlamışlardır.

SUBÜ Ziraat Fakültesi ile Sakarya Ticaret Borsası arasında protokol imzalandı

Üniversitemiz ve Fakültemiz ile Sakarya Ticaret Borsası arasında işbirliği protokolleri imzalanmıştır. İmzalanmış olan bu protokoller kapsamında Öğretim Üyelerimiz tarafından "Fındık Seleksiyonu" ve "Sakarya'da Yeni Fındık Çeşitleri Geliştirilmesi" amacıyla hazırlanmış olan iki projeye Sakarya Ticaret Borsası tarafından destek verilerek proje çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca Sakarya Ticaret Borsası tarafından fakültemize arazi tahsisi ve öğretim üyelerimizin desteği ile örnek fındık bahçesi kurulması çalışmaları da eş zamanlı olarak başlatılmıştır.

Gerçekleştirilecek projeler ile Sakarya fındık üretiminin geliştirilmesi ve var olan potansiyelin en etkili şekilde kullanılması sağlanmış olacaktır. Diğer taraftan örnek fındık bahçesi ile fındık üreticilerine eğitim desteği verilecektir.

SUBÜ Ziraat Fakültesi Ar-Ge Faaliyetleri ve Sakarya Tarımına Katkıları

Fakültemiz kurulduğu günden günümüze kadar öğretim üyelerimizin yürütücü, araştırmacı ya da danışman olarak görev almış olduğu bir adet TÜBİTAK 1001 projesi, 2 adet TAGEM projesi, 4 adet SUBÜ BAP projesi, 2 adet Özel Sektör Destekli Ar-Ge Projesi kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu projeler Sakarya Ticaret Borsası ile birlikte TAGEM, SATSO, Sakarya Ziraat Odası ve Özel Sektör Kuruluşları ile işbirlikleri neticesinde hayata geçmiş bulunmaktadır. Buna ilave olarak 2021 yılında öğretim üyelerimizin yer aldığı bir TÜBİTAK 1001 projesi de henüz kabul edilmiştir. Bu süre zarfında öğretim üyelerimizin ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde 20 bilimsel makalesi yayınlanmış, bilimsel kongre ve sempozyumlarda çok sayıda bildiri sunmuşlardır.

Fakültemiz, Sakarya Büyükşehir Belediyesinin yürütücülüğünde hazırlanmış olan ve MARKA tarafından desteklenen "Sera Mükemmeliyet Merkezi" projesinin de paydaşları arasında yer almaktadır. Bu proje ile Akyazı ilçesinde yer alan termal kaynakların da tarımsal amaçlı kullanımı ile Sakarya ili tarımsal üretiminde yeni bir çığır açılacağı değerlendirilmektedir. Bu projenin hayata geçirilmesi ile Ziraat Fakültesi öğrencileri için de +1 eğitim modeli kapsamında öğrencilerimizin uygulamalı eğitimine önemli bir katkı da sağlanmış olacaktır.

Diğer taraftan Ziraat Fakültesi Öğretim Üyeleri tarafından "Mısır Islahı" konusunda TÜBİTAK 1001 projesi çalışmaları sürdürülmektedir. Fakültemiz öğretim üyeleri özel sektörle işbirliği içerisinde "Ayçiçeği Islahı" ve "Kabak Islahı" çalışmalarını da sürdürmektedirler.

Ziraat Fakültemiz bünyesinde kurulmuş olan Doku Kültürü Laboratuvarı bir yıldır faaliyete geçirilmiş olup hâlihazırda 40'ı aşkın türde ve 70'i aşkın varyetede başarılı bir şekilde Ar-Ge çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda özellikle meyvecilik ve süs bitkileri alanında ilimizdeki özel sektör paydaşları ile işbirlikleri geliştirilmiştir. Sakarya ilinin fidan üretim potansiyeli dikkate alındığında bu alanda özellikle Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile SATSO arasındaki işbirliği ile hem ilimiz tarım potansiyeli harekete geçirilmiş olacak hem de ülkesel ölçekli fidan ihtiyacının karşılanması konusunda çok önemli bir aşama kat edilmiş olacaktır.

Toplumsal Katkı

Üniversitelerin üç temel hedefinden bir tanesi olan topluma katkı çerçevesinde Sakarya Ticaret Borsası ile protokol yapılmıştır. Protokol çerçevesinde fındık başta olmak üzere ilimizin önemli tarım ürünleri ile ilgili olarak yürütülecek Ar-Ge çalışmalarına borsamızın desteği sağlanmıştır. Diğer taraftan Akyazı Belediyesi tarafından hazırlanmış olan SOGEP Projesine destek verilmiştir. Fakültemizin paydaşı olduğu proje onaylanarak desteklenmiştir. Ayrıca, özel sektörün ihtiyaç duyduğu konularda eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

SUBÜ Ziraat Fakültesi Danışma Kurulu

Fakültemizin önemli karar mekanizmalarından olan Danışma Kurulumuzda kamu ve özel sektör kuruluşlarının katılımı sağlanmıştır. Bu çerçevede Ziraat Fakültesi Danışma Kurulu Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya Ticaret Borsası, Mısır Araştırma Enstitüsü, Sakarya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Ziraat Odalarının temsilcilerinden oluşturulmuştur.

“ Sakarya, Türkiye’deki Beyaz Et Üretiminin %20’sini Sağlıyor ”

Merhaba değerli Sakarya Ticaret Borsası Dergisi okuyucuları. Yeni sayımızda Sakarya’nın önemli firmalarından olan Aspiliç’te Naci Kaplan ile birlikteyiz.

Naci KAPLAN

Aspiliç Yönetim Kurulu Başkanı

Naci Bey bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

Hoş geldiniz, öncelikle bize böyle bir şans verdiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Naci Kaplan olarak 1997’den bu yana beyaz et sektörünün birçok noktasında faaliyetlerde bulunmuş biriyim. Bu sektörde ticari faaliyetlerde bulunurken 2009’un sonunda Sakarya-Kaynarca’da şu an bulunduğumuz Aspiliç tesisleri için kapatma kararı alınmış olduğunu duyduk.

O tarihte, biz beyaz etin ticaretinde faaliyet gösterirken üretimine de girmemiz gerektiğine karar verdik ve buraya talip olduk. O zamanlar günlük 25-30 bin adet üretim yapan, sektördeki yeniliklere ayak uyduramamış, üretimi durdurma kararı almış bir tesisti. Sadece “Biz buranın ruhsatlarından faydalanabilir miyiz?” niyetiyle ziyaret ettik. Buraya yatırım yaparsak bu sektörde gerçekten varlığımızı hissettirebilecek bir şeyler yapabileceğimize kanaat getirerek buraya talip olduk.

O gün için kapatma kararı alındığında toplam çalışan sayısının 120 olduğu bu tesisi, bugün 1000 çalışana ulaştırdık. O günkü üretim kapasitelerini kabul etmeden komple tesisleri yıkıp yeniden yaptık, teknolojik anlamda yeniledik. Üretim kapasitesini saatte 12500 hat hızı dediğimiz hıza taşıdık. Günlük yaklaşık 180-200 bin adet, yıllık 100 bin ton beyaz et üretebilir tesis haline getirdik. 10 yıllık hikayemiz oldu bu bizim. 2009’un sonunda biz burayı devraldık yalnız burada yaklaşık 6-7 aylık bir revizyona ihtiyaç olduğu için 12 Nisan 2010 itibarıyla burada üretime başlamış olduk. Biliyorsunuz, bütün bu makineler yurt dışında siparişe göre üretilen bir teknoloji olduğu için 30 haftadan önce sipariş verilmesi gerekiyor.

Peki ortaklarınız var mı?

Biz aile şirketi olarak devralmıştık ama 2016 yılı itibarıyla yine merkezleri Ankara’da olan Ofis Yem Grubu ile %50 ortak olduk. Bugün itibarıyla yıllık 70 bin ton beyaz et üretiliyoruz. Türkiye pazar payımız yaklaşık %3 civarlarında. Damızlık sektöründe çok ciddi yatırımlar yaptık. Biliyorsunuz, bu kuş gribi hastalığından dolayı damızlıklar bizim için çok önemli oluyor. Zaten bütün üretim planımızı da damızlık hayvanlarımızdan gelecek sağlıklı civcive göre planlıyoruz. Bunun için Ankara, Bilecik, Sakarya ve Karabük olmak üzere dört beş bölgeye damızlık çiftliklerine yatırımlar yaptık. Şu anda haftada yaklaşık 2 milyon adet damızlık yumurta üretiliyoruz. Bunun bir milyonunu kendimiz kullanıyoruz üretimimizde, ete dönüştürüyoruz. Bir milyonunu da yine ülkemizde meslektaşlarımıza civciv temini ve yurt dışına ihracat yapma şartıyla da pazarlıyoruz. Yurt içinde civciv temini olarak satıyoruz ama yine tohumlu yumurta satıyoruz civciv oluşması için. Yurt dışına da Rusya’ya, komşu Arap ülkelerine, Azerbaycan’a damızlık civcivleri ihraç ediyoruz.

Ürettiğiniz ürünleri yurt içine mi pazarlıyorsunuz?

Türkiye Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçılar Birliği Başkanım. Sektörden bahsetmek gerekirse yıllık yaklaşık 5,5 milyar dolar civarında cirosu olan bir sektörüz. Doğrudan ya da dolaylı olarak 3 milyon insana istihdam sağlayan büyük bir sektörüz. Şimdi yıllık yaklaşık 2,2 milyon ton beyaz et üretiliyor sektör olarak. Bunun %20’sini ihraç ediyoruz, %80’ini de iç piyasada kullanıyoruz. Bu ihracatımızın da ağırlığı yine Orta Doğu pazarı ama inşallah girişimlerde bulunarak Avrupa Birliği’ni de bu pazarlara dahil edip gelecekteki ihracatlarımızı çeşitlendirmek için de gayret içerisindeyiz. Bu konuda da Ticaret Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı ile çok sıkı mesailer içerisindeyiz. İnşallah bunları da başaracağız.

Tavukçuluk/beyaz et sektörünün Sakarya’daki yeri nedir?

Beyaz et için aslında şöyle söylersek daha doğru olacağına inanıyorum: Türkiye’de beyaz et sektörü üç ana bölgede toplanmıştır. Bolu grubu dediğimiz bölge içerisine Sakarya dahil, Ege dediğimiz kapsamda Balıkesir-Bursa o bölgeye dahil, bir de Çukurova dediğimiz bölge var. Türkiye’de üretimin %40’ı bu Bolu grubu dediğimiz yerde toplanıyor. Bu grubu kendi içinde ayırırsak da %20’sinin Sakarya’da üretildiğini vurgulayabiliriz.

Türkiye’deki beyaz etin %20’sini Sakarya üretiyor, bu kadar net konuşabiliriz. Sektörümüzün lokomotif firmalarından üretim birincisi olan Şenpiliç ile aynı sahayı paylaşıyoruz. Onların pazar payları %14-15 civarında, bizim pazarımızı ise %3 olarak ifade edebiliriz. %2’lik bir kısmını da yine komşu illerden gelen Beypiliç, Erpiliç ve Bilecik’te bulunan CP’ye saha hizmeti vererek bu coğrafyadaki beyaz etin %20’si üretim oluyoruz.

Sektörünüzle ilgili sorunlar var mı? Varsa biraz bahsedebilir misiniz?

Sorunlar her sektörde olduğu gibi bizim sektörümüzde de var. Geçtiğimiz yıl biliyorsunuz, dünyayı etkisi altına alan bir pandemi yaşadık. Bu pandemiden dolayı dünyada aslında hiçbir arz talep dengesinde bir değişiklik olmasa bile bir anda herkes gıdanın ne kadar önemli olduğunu anladı ve bütün gıda fiyatlarında müthiş bir artış oldu. Geçtiğimiz yıl, dünya piyasalarında 160-170 dolar ton fiyatı olan mısırın fiyatı, bir anda 300 dolara çıktı. Ülke olarak mısır üretimimizde ihracatımız olduğundan kendi kendimize yeterliğimiz %70'ler seviyesinde. %30'unu yine ithal etmek zorunda kalıyoruz ki soyada, yağlı tohumlarda %95 dışa bağımlıyız. 340 dolara aldığımız soyanın fiyatı, bir anda 650 dolar seviyesine ulaştı ve halen aynı şekilde devam ediyor.

Bu size ne kadar yansıdı?

Hakkını teslim etmemiz gereken Tarım Bakanlığı ve TMO yetkililerine teşekkür etmek lazım. Geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla TMO'nun kendi depolarındaki hububatların; buğday, mısır gibi ürünlerin piyasa şartlarında bizlere vermesi veya dışarıdan ithalat yapılması koşuluyla bize piyasa şartlarında ürün temin etmesi bizim tüketiciye yansıtmamız gereken %70-80'lik artışların önüne geçmemizi sağladı. Bize destek oldukları için kendilerine teşekkür ediyoruz. Böyle bir şey olmamış olsaydı zaten şimdi beyaz ette çok ciddi sıkıntılar yaşıyor olurduk.

Bu böyle devam edecek mi? TMO, bu duruma ne kadar dayanabilecek?

Geçtiğimiz yıl için bu böyleydi ama dünyada aşının hızla yayılması ile 2022'de normale döneceğimizi düşünüyoruz. Tabii bu arada ülkemizde bu sene biraz daha talihsizlik vardı. İç Anadolu'da ve Güneydoğu Anadolu'da kuraklık mevzu var. Onun da ham madde fiyatlarına yansımalarının önüne geçmek adına yine TMO dışarıdan ithalat yoluyla sektörümüze, büyükbaş veya ilgili bütün üretim yapan firmalara yardımcı oldu. Biliyorsunuz, devlet bugünler için var. Dışarıdan ithalat yoluyla getirip sektörde fiyatların çok aşırı yükselmemesi adına bize süspansiyon sağlamış oluyor. İnşallah bu politikayı devam ettireceklerine inanıyoruz ama tabii bu bizim üretimimizin tamamı için geçerli olmuyor. Bu sadece %35-40'lık bir dilim için. Orada biz özel sektör olarak taşın altında elimiz değil gövdemiz olduğu için kendi öz kaynaklarımızı kullanıyoruz, kendi stoklarımızı kullanıyoruz. Tüketiciyi mağdur etmemek istiyoruz. Devlet-özel sektör iş birliğiyle bize sağladıkları %30-35'lik ham madde desteğiyle birlikte nefes almamıza ve aynı zamanda tüketicileri korumamıza yardımcı olundu. Bizim korunmamızın ötesinde vatandaş korumuş oldu. Vatandaşın alım gücünün pandemiden dolayı bayağı etkilendiği, kapanmalardan dolayı işsizliğin arttığı, insanların alım gücünün düştüğü bir ortamda bu %100'lük artışlar zaten vatandaşta alım gücünü etkiliyor. Onu da yine çözmeye çalıştı. Biz de yine üzerine düşeni yaptık, sektör olarak bu sorunu bu şekilde aşmaya çalıştık hala da devam ediyoruz.

Pandemiden önce sıkıntılarınız var mıydı?

Ülkemizde ehliyeti olmayan insanlar tarafından beyaz etle ilgili bir karalama kampanyası vardı. Maalesef ülkede bazı otorite boşlukları, kanun boşlukları nedeniyle ehliyeti olmayan insanların sektörümüzle ilgili çıkıp yorum yapmaları en önemli sorunlarımızdan biri.

Özellikle görsel medyada bir vatandaşın çıkıp beyaz etle ilgili bilimsel dayanağı olmadan karalama kampanyası yapması sektörümüze çok ciddi zararlar verdi. Bugün geldiğimiz ortamda dünyada protein fakiri bir ülkemiz. Aslında diyebiliriz ki beyaz etle, protein açığının %75'ini karşılayan bir ülkemiz. Kırmızı et alım oranı çok düşük. Dörtte üçü sularla çevrili bir coğrafyada olmamıza rağmen ülkede balık ne hikmettir ki artık bizler için lüks oldu.

Vatandaşın sağlıklı beslenebilmesi adına en uygun protein kaynağı, beyaz ettir. Tavuğun kanser yaptığı iddiası ortaya atılıyor. Öyle olunca ekonomik geliri biraz iyi olan vatandaşın biraz da bu baskılardan dolayı tüketimi yavaşlatmasına sebep oldu. Bizler yıllarca zararına satışlar yapmak zorunda kaldık. Sektörümüzde biliyorsunuz, kendini ispatlamış en nadide markalardan birisi olan Banvit, 2017 yılında Brezilyalılara satılmak zorunda kaldı. Satılmamış olsaydı bugün iflas etmiş, gerçekten birçok mağduriyet doğurmuş bir hal almış olacaktı. Yine Manisa Akhisar'da sofralık yumurta ve beyaz et sektöründe ciddi bir firma olan Keskinoglu, konkordato ilan etti. Geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla yine siyasetin desteği ile kamu bankaları, orayı alıp ayakta tutmaya çalıştı. 2015 yılında Bandırma'daki 45-50 yıllık Şeker Piliç iflas etti. Geçtiğimiz yıl Adana'da yine 40 yıldır sektörde bulunan Garip Tavukçuluk adı altında Lades markası iflas etti. Böyle sorunlar yaşamış olduk. Buna bir yasa çıkması lazım. Aslında bunu biz sektör olarak da ilgili mercilere ifade ettik. Vatandaşın özgür irade ile fikir beyan etmesinde bir kusur yok ancak kimliğimiz toplumda birilerini etkileyecekse o zaman daha ölçülü davranmak ve konuşmak zorundayız.

Biliyorsunuz ki Nobel Ödülü almış Aziz Sancar, kanser hakkında çalışmalar yapan bir profesörümüz. Türkiye'de basın ve medya kuruluşları; 15-20 gün, 5-10 dakikalık programlarla konuştu. Sonra unutuldu.

Ben Sakarya'da 65 sakinli bir sitede oturuyorum. Sitemizde mangal yaptığımızda eşime "Sizin evinizde tükettiğiniz tavuktan bize de getirir misiniz?" demişler. Bazı yanlış anlaşılmalara sebep olmuşuz. Sanki biz beyaz et üretirken burada ayrıcalıklı bir ürün ürettiyormuşuz, onu çoluğumuza çocuğumuza evde yediriymiş gibi bir algı var. Bu algıyı kırmak maalesef çok kolay olmuyor. Çok güzel sosyal tesisimiz var, ben de eşime hepsini davet etmesini söyledim. Komşularıma kendi elimle mangal yaptım. Böyle bir algının doğru olmadığını, araştırıp benim ürünü ya da benim sektörümde ambalajı üzerinde olan herhangi bir ürünü almalarını söyledim.

Çünkü hassas bir ürün olduğunuzu biliyorsunuz. Ambalajı olması, kimin ürettiğinin yazması, son kullanma tarihinin verilmesi çok önemli. Bunlara dikkat ederek tükettiğinizde herhangi bir sakıncası yoktur, gönül rahatlığıyla tüketebilirsiniz. Üretim, TÜRKVET denilen sistemle anne babanın çiftliğe girdiği günden son aşamaya kadar devlet tarafından denetleniyor. O kadar harika bir şekilde devlet tarafından izlenebiliyor ki devletin atamış olduğu veterinerler her aşamaya müdahale edebiliyor. Biz bundan hiçbir zaman gocunmuyoruz. Bizim veterinerlerimizin haricinde devletin atadığı tarafsız veterinerler her aşamada denetliyor. Gıdada gönül rahatlığıyla izlenebilir olan tek sektörüz ve bundan da memnunuz. Bu sektörde Avrupa'dan öndeyiz. Avrupa teknolojisi kullanıyoruz ama Avrupa'da teknolojilerin tamamı artık âtil olmuş. Biliyorsunuz, bu sektör çok ciddi iş gücüne dayalı olduğu için ithalatçı konumundalar. Avrupa'dan bile önde bir teknolojiyle hamdolsun, bu işlerimizi yapıyoruz.

Beyaz et konusunda dünyadaki yerimiz nedir?

Türkiye'de üretim rakamlarımızla 10. sırada, ihracat olarak da pazarda 5. sıradayız. Amerika, Brezilya, Avrupa Birliği gibi birçok ülke dahilinde Çin'den sonra 5. Sıradayız ihracatta. %20-22 civarında ihracatımız var.

İthal ürün alan ülkelerin bu konudaki hassasiyetleri de malum. Sağlığa zararlı bir durum olsa ithal etmezlerdi değil mi?

Tabii, mümkün değil.

Maliyetleri sormamızda herhangi bir mahzur var mı?

Biz faaliyete geçtiğimizde üretimden çıkma-kapama kararı almış bir tesise çok ciddi yatırımlar yaptık. O günkü şartlarda âtil olduğu için 2 milyon dolara satın almıştık, çok kıymetli değildi, ruhsatları bizim için çok önemliydi. Daha sonra burayı kesimhane olarak devraldık. Sıf teknolojiyi, gördüğünüz bu fiziki hale getirebilmek için o yıl itibarıyla kesimhaneye 20 milyon dolarlık bir yatırım yaptık. Daha sonra kesimhane yetmediğinden damızlık çiftlik ve yem üretmek için girişimlerde bulunduk. Aynı zamanda kendi üretimimiz için 2 yıl ticari yem almak zorunda kaldık. Bu durum sağlıklı olmadığından 2002 yılında iflas etmiş Köytur'un Lades Et diye bir şirketini önce kiralama yöntemiyle daha sonra satın alarak anlamlı bir hale getirdik. Orada günlük 800 ton yem üretiyoruz. Kendi ihtiyacımız aylık yaklaşık 20 bin ton ama herhangi bir ticari faaliyetimiz yok. Kendi 120-130 bin hayvanımızın yemini temin ediyoruz. Şu an itibarıyla 1000 çalışanımız oldu. Bu sayı bordrolu çalışanlarımızın sayısı. Bu çevrede 350 tane sözleşmeli yetiştiricimiz var, onlardan fason üretim yapıyoruz. Sakarya ve Kaynarca ekonomisi için yıllık 20-25 milyon dolarlık bir ihracatımız var. Yine 26 ilde bayiliklerimiz var. Sektörde çok büyüme öngörülmüyor ama 2021 hedefimiz sektörle birlikte %15'lik bir büyüme. Geçtiğimiz sene 549. sıradaydık ama 2021 yılında ilk 500'e girme hedefimiz var, 450. sıraları hedefliyoruz.

Yatırımlarınız devam ediyor mu?

Geçen yıl, 60 milyonluk bir yatırım yaptık. Karabük'te 20 bin m2 damızlık çiftliğimiz var. Kaynarca'daki yem fabrikası tesislerimizde soğuk hava deposu yaptık.

Buranın dışında bir fabrikanız yok değil mi?

Bunların hepsi kendine özgü bir fabrika. Burası kesimhane. Yem fabrikamız, kendine ait bir fabrika. Yem fabrikamızın yanında Entaş'a ait bölümde yaklaşık 8 bin metrekarelik bir tesis vardı. Oranın yarısını soğuk hava deposu yaptık. Önümüzdeki yıl da geri kalan kısmına yaklaşık 10 milyon euroluk bir yatırımla ileri işlem tesisi açacağız, kaplamalı ve pişmiş ürün yapacağız. Karabük'te devam eden kuluçkahanemiz var. Bizim üretimimiz haftalık 800 bin yumurta basımıdır, 700 bin civiv çıkar. İnşaatı ile 3-4 milyon euroluk bir yatırımla orayı büyütüyoruz, yatırımlara devam ediyoruz. Çok sayıda çalışanımızın olması gurur veriyor.

Sektörde sıkıntılar olmasına rağmen üstesinden gelmeye çalışıyoruz. Türkiye beyaz et Sanayiciler ve Damızlıkçılar Birliği Başkanıyım. Ocakta GDO problemimiz vardı, kimsenin hâkim olmadığı bir konuydu. Kullandığımız genlerin süreleri dolmuş, TMO ve Tarım Bakanlığı ile onların süre uzatımlarını sağladık ve ihtiyacımız olanlarla âtil olanları yer değiştirerek sektöre kriz olmadan çözdük. Burada siyaset çekimser kalabiliyor. Yanlış bilgi ya da bilgilendirme insanları tedirgin edebiliyor.

En büyük problemimiz bilim odaklı çalışmamamız. GDO tartışılabilir ama tartışmıyoruz ve yok saymaya çalışıyoruz. Bu çok yanlış bir tutum. Avustralya'da 1350 kilo buğday alınıyor bir dönümden, biz hala 400-450 kiloyu nasıl alacağımızı konuşuyoruz.

Naci Bey, Sakarya Ticaret Borsasının siz de üyesisiniz. Borsanın çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?

Çalışmaları takip ediyoruz. Adem Bey sağ olsun, kendisiyle tanışıyoruz. Ticaret borsalarının görevleri vardır. Bize sürekli pazarlar aranması gerekir. Borsanın çalışmalarını biz de destekliyoruz. Bunun daha iyi olmasını temenni ediyoruz. Tabii bizlerin de katkıda bulunması gerekiyor. Biz talep edeceğiz. Bir şeyler talep ederken elimizi taşın altına koymalıyız.

Son olarak söylemek istediğiniz neler var?

Öncelikle neredeyse iki yıldır yaşamış olduğumuz pandemiden ülkemizi ve insanlığı, bizleri bir an önce Rabb'im kurtarsın. Dünyadaki bütün insanları da uzak etsin. Bizim de toplum olarak biraz daha duyarlı olmamız lazım. Bu tür salgınlar ne ilk ne de son olacak. Ülkemiz adına çok güzel günlerin bizi bekliyor olduğuna inanmamız lazım. Önemli bir coğrafyada yaşıyoruz, vatandaş olarak da bir sanayici olarak da halk olarak da çok daha gayretli olmamız gerektiğine inanıyorum.

Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Çok güzel bir sohbet oldu.

Geldiniz, zahmet ettiniz, çok teşekkür ediyorum.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği TURİB Toplantısı Yapıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) tarımsal ürün fiyat endekslerinin ülke genelinde referans fiyat oluşumuna katkı sağlayacağını belirterek “Artık buğdayın fiyatı için Şikago’ya, Londra’ya değil TÜRİB endeksine bakacağız.” dedi.

TÜRİB Tarımsal Ürün Endeksleri lansmanı, Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu’nun katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıya borsamızı temsilen Yönetim Kurulu Başkanı Adem Sarı katıldı.

Hisarcıkloğlu; burada yaptığı konuşmada 2019’da TÜRİB’in faaliyet izni teslim törenini gerçekleştirdiklerini, o günden bu yana TÜRİB’in güzel işler başardığını söyledi.

Bakan Pakdemirli’nin gelişmiş tarım piyasasına ulaşmak için çok mesai harcadığına dikkat çeken Hisarcıkloğlu, “Bekir Bey’in dinamizmi sayesinde tarım piyasamızda 10 yıllardır yapılamayan reformlar, ardi arkasına hayata geçiyor.” diye konuştu.

Hisarcıkloğlu; elindeki tarımsal emtiayı doğru şekilde koruyan, bunları sağlıklı depolama sistemleri ile muhafaza edebilen ve arz talep dengesini sağlayabilen ülkelerin şoklardan daha az etkilendiğini dile getirdi.

Son on yıldır tarım piyasasında iki aşamalı bir dönüşüm sürecinin içinde olduğunu söyleyen Hisarcıkloğlu, sözlerine şöyle devam etti: “Bu dönüşümün ilk ayağı lisanslı depoculuktur. Bu konuda ticaret borsalarımızın ve Toprak Mahsulleri Ofisinin (TMO) öncülüğünde oldukça iyi bir noktaya geldik. Gelişmiş tarım piyasasının ikinci ayağı olan TÜRİB ise iki yıl önce faaliyet iznini alarak operasyonlarına başladı. Bu iki yıl-

da tarım piyasası; paydaşlarını yani çiftçiyi, taciri, sanayiciyi, yatırımcıyı, bankayı ve TMO’yu bir araya getirerek ortak bir noktada buluşturdu. 2019 sonunda 50 bin olan yatırımcı sayısı, 90 bin yatırımcıya geçti. TÜRİB bu süreçte sağlıklı fiyat oluşumuna katkıda bulundu.”

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS)’nin çiftçinin finansmana erişiminde üstlendiği fonksiyonun her geçen gün önem kazandığını, çiftçinin, ELÜS’leri teminat göstererek finansman sağladığını ve malını değerinde satma şansını elde ettiğini vurgulayan Hisarcıkloğlu; TÜRİB ile yola çıkarken ortaya koydukları hedefleri birer birer gerçekleştirdiklerini ifade etti.

Hisarcıkloğlu, tanıtımını yaptıkları tarımsal ürün endeksleri ile ilgili bilgi vererek “Bu endeksler bize ürün piyasasını şeffaf ve basit bir şekilde izleme imkanı tanıyacak. Ülke genelinde referans fiyat oluşumuna katkı sağlayacak. Artık buğdayın fiyatı için Şikago’ya, Londra’ya değil TÜRİB endeksine bakacağız. Bu endeksler tarımın nabzı, çiftçinin ve yatırımcının pusulası olacak.” dedi.

Tarımsal aktiviteyi herkesin ekranlardan izleyebileceğini belirten Hisarcıkloğlu, “Bugün buğday %2 artmış, mısır %1 düşmüş diye konuşan yorumcular olacak televizyonda. Çiftçi de önünü rahat görecektir, yok pahasına elindeki malını satmayacak. Arz ve talep dengesizliklerini hızlı tespit edip doğru politikalar geliştirebileceğiz.” diye konuştu.

Tarımsal Desteklemelerden Yapılan Vergi Kesintileri

Tarımsal üretimin güvenliği stratejik bir öneme sahiptir. Covid 19 Salgın süreci, tarımsal üretimi ve bu üretimi gerçekleştirecek çiftçi varlığının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu nedenle dahi tarım diğer sektörlerden, destekleme anlamında farklılık taşımaktadır.

Ülkemizde özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren kırsal alanların/köylerin yoğun şekilde terk edilmeye başlanmıştır. Daha iyi yaşam olanaklarının kentlerde olduğu algısı ve ekonomik refahın kentlerde görüldüğü düşüncesi, kırsal nüfusun -dolaylı olarak üretici, çiftçi nüfusunun- kırsal alanlardan kentlere göçü hızlandırmıştır. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı olan çiftçi sayısı her yıl bir önceki yıla oranla azalmaktadır.

Anayasa'mızın 45.Maddesinde "Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması" başlığı altında, "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır. Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır." hükmü yer almaktadır.

Tarımsal üretimi ve tüm sürecin hukuksal altyapısını oluşturan kanun, 18.04.2006 tarihinde kabul edilen ve 25.04.2006 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5488 sayılı Tarım Kanunu'dur . Kanun'un amacı: "Tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için gerekli politikaların tespit edilmesi ve düzenlemelerin yapılmasıdır." şeklinde belirtilmiştir. Maddenin gerekçesi ise "Tarım sektörünün ve kırsal alanın güçlendirilmesi yanında bunu sağlamaya yönelik politikaların neler olduğunu, kalkınma hedef ve stratejileri ile bu sektörde çalışan insanların ekonomik ve sosyal yönden geliştirilmesini sağlamaya yönelik düzenlemeleri açıklamaktadır." şeklinde açıklanmıştır.

Yine Tarım Kanunu 4. maddede tarım politikalarının amaçları belirtilmiştir. Amaçlar: tarımsal üretimin iç ve dış talebe uygun bir şekilde geliştirilmesi, doğal ve biyolojik kaynakların korunması ve geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, gıda güvenliği ve güvenliğinin güçlendirilmesi, üretici örgütlerinin geliştirilmesi,

tarımsal piyasaların güçlendirilmesi, kırsal kalkınmanın sağlanması suretiyle tarım sektöründeki refah düzeyini yükseltmek olduğu belirtilmiştir.

Tarım Kanunu'nda tarımsal destekleme programlarının finansmanının bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanacağı ve bütçeden ayrılacak kaynağın, gayrisafi milli hasılanın yüzde birinden az olamayacağı belirtilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda "Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tâbidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır." hükmü yer almakta olup 2. maddede gelirin unsurları olarak; ticarî kazançlar, zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları, diğer kazanç ve iratlar yer almaktadır. Kanunda zirai kazanç; zirai faaliyetten doğan kazanç olarak tanımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun "Zirai kazançta vergileme" başlıklı 53. maddesinin ilk cümlesi uyarınca çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, aynı kanunun 94. maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapmak suretiyle vergilendirilecektir.

Gelir Vergisi Kanunu 94. maddede, kamu idare ve müesseselerinin, iktisadi kamu müesseselerinin, sair kurumların, ticaret şirketlerinin, iş ortaklıklarının, derneklerin, vakıfların, dernek ve vakıfların iktisadi işletmelerinin, kooperatiflerin, yatırım fonu yönetenlerin, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabının, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçilerin aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları; aynı maddenin II. bendinde, çiftçilerden satın alınan zirai mahsüller ve hizmetler için yapılan ödemelerden;

- Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsülleri için,
- Diğer zirai mahsuller için,
- Zirai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetler için,
- Çiftçilere yapılan doğrudan gelir destekli ve alternatif ürün ödemeleri için %25 oranında vergi tevkifatı yapılacağı hükme bağlanmıştır.

T.C. Anayasası'nın 73. maddesinin 4. fıkrasında da belirtildiği üzere, kanunun belirlemiş olduğu yukarı ve aşağı sınırlar içerisinde söz konusu vergi oranında değişiklik yapma yetkisi (değişiklik öncesi Bakanlar Kurulu) Cumhurbaşkanına verilebilir. Nitekim 12.01.2009 tarih ve 2009/14592 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nin eki Karar'ın II. bendinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesinde yer alan kazanç ve iratlardan yapılacak vergi tevkifatı oranı;

Çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemelerden;

d) Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ve alternatif ürün ödemeleri için % 0 şeklinde belirtilmiştir.

Tarım Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesinin II. fıkrası ve 12.01.2009 tarih ve 2009/14592 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nin eki Karar'ın II. bendi birlikte incelendiği takdirde, gelir vergisi tevkifatı yapılacak ödemelerin burada sayma yoluyla belirlenmiş olduğu görülmektedir. Nitekim T.C. Anayasası'nın 73. maddesinin 3. fıkrasında verginin kanunla konulduğu, değiştirildiği veya kaldırıldığını belirtilmiştir.

Dolayısıyla kanunda sayılmayan ve bu yüzden tevkifata tabi olmayan ödemeler üzerinden vergi kesintisi yapılması halinde, söz konusu kesinti hukuka aykırılık teşkil etmekte ve idare tarafından iadesi gerekmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu'nda tarımsal destekleme araçlarından sadece "doğrudan gelir destekleri" ve "alternatif ürün ödemeleri" kapsamında yapılan ödemeler üzerinden vergi tevkifatının yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla yukarıda belirtilmiş olan, Tarım Kanunu'nun 19. Maddesinde sekiz bent halinde sayılan tarımsal destekleme araçlarından doğrudan gelir destekleri ve alternatif ürün ödemeleri haricinde kalan:

-Fark ödemesi
-Hayvancılık destekleri
-Tarım sigortası ödemeleri
-Kırsal kalkınma destekleri
-Çevre amaçlı tarım arazilerini koruma programı destekleri

-Diğer destekleme ödemeleri
-Tarla içi sulama sistemi destekleri

kapsamında yapılan ödemeler üzerinden vergi tevkifatı yapılması halinde söz konusu tevkifat hukuka aykırı olmaktadır.

Yapılan tarımsal desteğin tevkifata tabi olup olmadığı konusunda tespiti gereken husus, söz konusu desteğin niteliğidir. O halde üreticiye yapılan tarımsal desteklemenin niteliğinin tespit edilip, Gelir Vergisi Kanunu'nun kapsamına girip girmediğinin (tevkifata tabi olup olmadığı) belirlenmesi ve buna göre, hukuka aykırı bir kesinti yapıldıysa iadesi

için gerekli hukuki yollara başvurulması gerekmektedir. Dolayısıyla diğer tarımsal destek ödemeleri üzerinden (süt desteği, yağlı tohum desteği, mazot ve gübre desteği, yem bitkileri desteği vb.) herhangi bir vergi kesintisinin yapılabilmesi söz konusu değildir. Böyle bir vergi kesintisinin yapılması halinde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 116. maddesi ve devamı hükümleri uyarınca vergi hatası söz konusu olmaktadır.

Gelir vergisi tevkifatı yapılacak ödemelerin Kanunda sınırlı sayıda sayıldığı, bunlar içerisinde doğrudan gelir desteği ve alternatif ürün ödemelerinin yer aldığı, bu ödemeler üzerinden yapılacak gelir vergisi tevkifat oranının Bakanlar Kurulu kararı ile "0" a indirildiği, diğer tarımsal destek ödemeleri üzerinden ise tevkifat yapılacağına dair herhangi bir hüküm bulunmadığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ:

Ülkemiz; tarımsal üretimin sürdürülebilirliği, üretici sayısının artırılması ve gıda güvenliği adına üreticilerimize desteklemelerde bulunmaktadır. Üreticiyi desteklemek için mevcut destekleme programlarının ve destekleme miktarlarının artırılması ayrıca önem arz etmektedir. Devletimiz tarafından uygulanan destekleme araçlarından ve ödemelerinden vergi alınması, destekleme kavramı ve vergi mevzuatımızla çelişmektedir.

Üreticilerimizin, çiftçilerimizin mağduriyet yaşadığı bu husus aslında vergi daireleri açısından da büyük sıkıntıya neden olmaktadır. Gerek desteğinden vergi kesinti yapılan üreticilerimiz gerekse dava açılması halinde yargılama giderlerine katlanmak zorunda kalan vergi dairelerinin mağduriyetinin ortadan kaldırılması açısından belirtilen desteklemelerden vergi kesintisi yapılmaması ve hukuka uygun davranılması gerektiği açıktır.

Tarımsal destekleme kalemlerinden her türlü verginin alınmasının önlenmesi adına gerekli mevzuat çalışmalarının yapılmasının Anayasa, Tarım Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu kapsamında bir zorunluluk olduğu açıkça ortadadır.

Saygılarımızla

TAPMER - Tarım Politikaları Merkezi

VERGİ HARCAMALARI ANALİZİ

FEYZA NUR ULUSOY

Vergi harcamaları; devletin birtakım ekonomik ve sosyal hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla mükelleften alınması gereken vergilerden vazgeçmesi olarak tanımlanabilmektedir.

Vergi harcamalarının temel amacı, belirli kişi veya faaliyet alanlarının ekonomik olarak desteklenerek refahlarını arttırmaya çalışmaktır. Yapılan harcamalar, devlet için bir gelir kaybına neden olsa da mükellef için vergi yükünü azaltıcı bir etkiye sahiptir. Vergi harcamaları, her mükellefe değil kanunda belirtilen şartları taşıyan mükelleflere uygulanmaktadır.

Vergi harcamaları, pozitif vergi harcaması ve negatif vergi harcaması olarak iki şekilde kendini göstermektedir. Pozitif vergi harcamalarında pozitif dışsallık söz konusu olurken negatif vergi harcamaları caydırıcı olarak negatif dışsallığı en aza indirmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için büyük önem arz eden vergi harcamaları Türkiye içinde büyük önem arz etmektedir. Vergi harcamaları bir politika aracı olarak kullanılabilirliği için önem görmeye başlamıştır.

Bu harcamaların varoluş nedeni sosyal ve ekonomik yapıya bağlı olmasından kaynaklanmaktadır. Yapılan harcamalar başlıca muafiyet, istisna ve indirim gibi vergi uygulamaları şeklinde kendini göstermektedir. Bu vergi uygulamaları ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşarak oy maksimizasyonu sağlamak amacıyla uygulama alanı bulurlar.

Vergi harcamalarının hesaplanmasında üç temel yöntem kullanılmaktadır. Bunlar vazgeçilen gelir, elde edilen gelir ve harcama ikamesi yöntemleridir. Bu harcamaların hesaplanıp raporlanması gelir kaybını belirlemek adına önem arz etmektedir. Hazırlanan bu çalışmanın amacı vergi harcamalarının analizi yapılarak, vergi harcamalarının önemi vurgulamak, uygulanabilirliğini göstermek ve pozitif etkilerini ortaya çıkarmaktır.

Vergi Harcamalarına İlişkin Teorik Yaklaşımlar

Vergi Harcaması Kavramı Vergi harcaması genel olarak devletin vergi sisteminde vazgeçtiği gelir olarak tanımlanabilir.

Bu nedenle vergi harcaması aslında vergilerin toplanmasında yapılan harcamaları değil de vergi hukukunda yer alan muafiyet, istisna, vergi indirimi gibi mali yükümlülüklerden meydana gelen harcamalardır.

Bir harcama doğrudan bütçeden yapıldığında, bu durum istatistiklerde harcamayı artıran bir durum olarak görülür. Ama vergiden belirli şekillerde vazgeçilerek yapılması durumunda harcama olarak görülmez. Bu harcamadan yararlanan bakımından ise, değişen bir şey yoktur.

Devletten doğrudan yardım almak yerine, ödeyeceği vergiyi ödemeyerek aynı faydayı sağlamaktadır.

Vergi harcaması; Belirli amaçları gerçekleştirmek üzere vergi alınmaması yoluyla devlet için gelir kaybına sebep olan, mükellefler için ise tanıdığı ayrıcalıklı uygulamalar nedeniyle vergisel sorumlulukları azaltan veya ortadan kaldıran, kanunlar, düzenlemeler ve uygulamalardır. Başka bir ifadeyle vergi harcaması, vergi yükümlülüğünü azaltan bir vergi uygulaması olarak tanımlanabilir.

Vergi Harcaması Türleri

Devlet, vergi harcamalarını teşvik etmek amacıyla ya da cezalandırmak amacıyla kullanabilmektedir. Teşvik amaçlı uygulamalar pozitif vergi harcamaları olarak bilinirken, cezalandırmak amacıyla kullanılan vergi harcamaları türü ise negatif vergi harcamaları olarak ele alınmaktadır. Bu başlık altında pozitif vergi harcamaları ve negatif vergi harcamaları açıklanmaya çalışılacaktır.

Pozitif Vergi Harcamaları

Pozitif vergi harcamalarının genel amacı belirli faaliyet ve hizmet alanlarını aktifleştirmek amacıyla hem istihdam alanı oluşturmak hem de pozitif dışsallık yayarak olumlu etki yaratmasını sağlamaktır.

Pozitif vergi harcamaları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- ◇ Vergi muafiyeti,
- ◇ Vergi istisnası,
- ◇ Vergi indirimi,
- ◇ Vergi oranı indirimi,
- ◇ Vergi erteleme,
- ◇ Vergi teşvikleri.

Negatif Vergi Harcamaları

Toplumsal alanda olumsuzluklara neden olacak faaliyetlerin gerek hukuki düzenlemelerle gerekse de vergi sisteminin yapısında yapılacak değişikliklerle önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Vergi harcamalarının yapısının daraltılması yoluyla da negatif vergi harcamaları azaltılmaktadır. Özellikle Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi oranlarının yükseltilerek en üst sınırı uygulanıp daha az dışsallık yaymaları sağlanır. Negatif dışsallık yayan ve toplumları en çok rahatsız eden alkol, tütün mamulleri, ateşleyici silahların üretimi yüksek oranda vergiye tabi tutularak dışsallıkları en aza indirilmeye çalışılmaktadır.

Negatif vergi harcamaları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- ◇ Çifte vergilendirme,
- ◇ Çeşitli indirilmeyen zararlar,
- ◇ Tüketicilere yönelik faizler,
- ◇ Enflasyon endekslemesinin yokluğu,
- ◇ Beşerî sermaye masraflarının gider olarak gösterilememesi,
- ◇ Diğer olası vergi cezaları.

Bazı OECD Ülkeleri ve Türkiye'de Vergi Harcamaları Uygulaması Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Vergi harcamaları; özel bir dışlama, muafiyet veya özel bir kredi, tercihli bir vergi rejimi veya bir tecil sorumluluğu sağlayan federal vergi kanunlarının hükümlerine atfedilen gelir kayıpları olarak tanımlanmaktadır. Vergi harcamaları her yıl yasal zorunluluk olarak hazırlanmaktadır.

Kullanılan yöntemler ise vazgeçilen gelir yöntemi, harcama ikamesi yöntemi kullanılmaktadır. Ayrıca her vergi harcaması birbirinden bağımsız değerlendirilmektedir.

Almanya

Almanya'da vergi harcaması tanımı, yasal olarak belirlenmemiştir. Yasalar, ticari sektörler ve işletmelere yardımcı olmaktadır. Hane halkının yararlandığı hükümler; sadece özel sektöre veya iş sektörlerine dolaysız sübvansiyon olarak uygulandığı sürece vergi harcaması olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden Almanya'nın vergi harcaması tanımı diğer ülkelerden oldukça farklıdır. Vergi harcaması raporu vazgeçilen gelir yöntemi kullanılarak hazırlanmaktadır.

Vergi harcaması raporunun amacı ise sübvansiyonları ve harcamaları azaltmaktır.

İngiltere

İngiltere'de vergi harcamaları üç kategoriye ayrılmaktadır. Birincisi ekonomik ve sosyal sebeplerle destekleme ve teşvik etme amacıyla olanlar yani vergi harcamalarıdır. İkinci kategoride vergi yapısının temel parçası olduğu düşünülen yapısal indirimler bulunmaktadır. Son kategoride ise yapısal ve harcama unsurlarını birlikte barındıranlar olarak değerlendirmişlerdir. Bu üç kategori de uygulandıkları vergi türüne göre tekrar ayrıma tabidir. İngiltere; vergi harcamalarını ölçmek için vazgeçilen gelir yöntemini kullanmaktadır. Bu yöntemde, her bir vergi harcaması ayrı olarak ve ayrıca hükümet harcama programları üzerindeki etkileri de bağımsız değerlendirilir. Vergi harcamalarının maliyetini değerlendirmenin yanı sıra bütçe harcamaları için de tahakkuk esasını kullanmaktadır.

Türkiye

Türkiye'de Vergi Harcamaları Tanımı

Vergi Harcamaları Raporu 2007'de vergi harcamaları "belirli ekonomik ve sosyal amaçlara ulaşmak için, kanunun öngördüğü temel yükümlülük sistemi ile uyumlu olmayan ve kanuni bir hükümden kaynaklanan vergi geliri kaybı veya erteleme şeklindeki kamu harcamaları" olarak tanımlanmıştır. Türkiye'de ilk vergi harcaması raporu 2001 yılında hazırlanmış ve genel hatlarıyla sunulmuştur. Raporda vergi harcamalarının detayına girilmemiş genel bilgiler verilmiştir. Türkiye'de vergi harcama raporları 2006 yılından itibaren her yıl vergi harcamaları listesi ve vergi kanunları itibarıyla bütçeye eklenmektedir.

Vergi Harcaması Raporunun Değerlendirilmesi

Burada Hazine ve Maliye Bakanlığı 2018 Vergi Harcamaları raporu incelenmiştir. Türkiye'de 5018 sayılı Kanun gereğince 2006 yılından itibaren, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu, 6802 Gider Vergileri Kanunu ile 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununda yer alan istisna, muafiyet ve indirimlerden vergi harcaması niteliğinde olanlara ilişkin hesaplanan toplam vazgeçilen vergi her yıl düzenli olarak Bütçe Kanunu ekinde kamuoyuna duyurulmaya başlanmıştır.

Burada görüldüğü üzere vergi harcamalarının hangi kanunlarda kullanıldığı gösterilmektedir. Raporda ayrıntılı vergi harcamaları tutarları ve 2019-2021 dönemi vergi harcama tahminleri de bulunmaktadır. Hesaplama yönteminde ise en çok kullanılan vazgeçilen gelir yöntemi uygulanmıştır. Böylece vergi harcamalarının mali etkisi hesaplanırken ayrıcalık ortadan kaldırıldığında ve mükellefin ekonomik faaliyeti değişmediğinde tahsil edilebilecek vergi esas alınmıştır.

Raporda mevcut vergi sisteminde vergi harcaması olarak tanımlanan uygulamalara göre 2019 yılında gelir vergisinden 68,3 milyar TL, kurumlar vergisinden 28 milyar TL, Katma Değer Vergisi (KDV) 49,8 milyar TL, Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) 24,9 milyar TL, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV), Özel İletişim Vergisi (ÖİV) ve Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) 7,7 milyar TL olmak üzere toplam 178,7 milyar TL tutarında verginin alınmadığı öngörülmüştür. Bu tutarlar aynı zamanda 2019-2021 dönemi Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa vergi harcaması tahminleri olarak da eklenmiştir. Rapor incelendiğinde en fazla vergi harcaması gelir vergisi olarak belirlenmiştir. Gelir vergisi harcamalarının gelir vergisi tahsilatına oranı yüzde 43,8'dir. İkinci en yüksek oran ise yüzde 37 ile kurumlar vergisi olarak belirlenmiştir.

Sonuç

Vergi harcamaları; devletin birtakım ekonomik ve sosyal hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla mükelleften alınması gereken vergilerden vazgeçmesi olarak tanımlanabilmektedir. Vergi harcamalarının temel amacı, belirli kişi veya faaliyet alanlarının ekonomik, sosyal ve siyasi olarak desteklenerek refahlarını arttırmaya çalışmaktır. Ülkelerin ekonomik ve siyasi yapıları ile birlikte sosyal yapıları da değişim göstermektedir. Devletler, yatırımlarını toplumda gruplar arasındaki farklılığı ortadan kaldırmak ve pozitif dışsallık yayacak şekilde düzenlemektedir. Çalışmada, vergi harcamaları konusunda teorik bilgilere yer verilmiş, daha sonra gelişmiş ülkelerde ve Türkiye'de vergi harcaması uygulamaları ele alınmıştır. Vergi harcamalarının, kamu harcamalarına benzer bir etkiye sahip olduğu düşünülse de aslında uygulama biçimlerinde farklılıklar olduğu görülmüştür. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, vergi harcamalarının uygulanış biçimi ve tanımında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Aslında ortak amaç ekonomik ve sosyal alanlarda gelişim göstermektir diyebiliriz. Devletlerin, vergi harcama raporlarına daha fazla önem vererek bu harcamalarda yer alan bütün giderleri raporlarında göstermeleri ve tüm berraklığı ile sunmaları vergi harcamalarının hesaplanmasında doğruya ulaştırmayı kolaylaştırır. Sonuç olarak vergi harcamalarına daha fazla önem verilmesi ve ayrıca vergi harcama raporlarını ayrıntılı, daha sık yapmaları ülkelerin yararına olacaktır.

KAYNAKÇA

- T.C.Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2001). Vergi Harcamaları Raporu
T.C.Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2007). Vergi Harcamaları Raporu
T.C.Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2016). Vergi Harcamaları Raporu
T.C.Hazine ve Maliye Bakanlığı.. (2018). Vergi Harcamaları Raporu.
Pedük, T. (2006). Vergi Harcamaları. Yaklaşım Yayıncılık

Geçmiş Olsun

Ülkemizde son günlerde yaşanan afetler
millet olarak bizleri derinden üzmüş,
yaşanan felaketlerin boyutu ve görüntüleri
yüreğimizi yakmıştır.

Felaketlerden etkilenen tüm canlarımıza
geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor,
hayatını kaybeden vatandaşlarımıza
Allahtan rahmet diliyoruz.

**SAKARYA
TİCARET BORSASI**

Takip edin, **habersiz kalmayın.**

www.stb.org.tr

www.facebook.com/sakaryaticaretborsasi

www.twitter.com/sakaryaticaretb

www.instagram.com/sakaryatb

www.youtube.com/SakaryaTicaretBorsasi

www.linkedin.com/company/sakaryatb